EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 11.5.2020.
COM(2020) 191 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

par dažu jaunu elementu īstenošanu, kuri ieviesti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 20. novembra Direktīvu 2013/55/ES, ar ko groza Direktīvu 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu un Regulu (ES) Nr. 1024/2012 par administratīvo sadarbību, izmantojot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu (*IMI* regulu)

{SWD(2020) 79 final}

SATURA RĀDĪTĀJS

1. IEVADS 2
2. NOTEIKUMU MODERNIZĒŠANA, LAI ATVIEGLOTU DROŠU MOBILITĀTI 21. GADSIMTĀ 4
3. ĪSTENOŠANA DALĪBVALSTĪS 8
3.1 Transponēšanas atbalsts 8
3.2 Transponēšanas kavējumi un izpildes darbības 8
3.3 Īstenošana dalībvalstīs — pašreizējā situācija 10
Attiecībā uz "nozaru" profesijām noteikto saskaņoto minimālo apmācības prasību transponēšana 10
Kopējie apmācības principi (satvari vai pārbaudes) 13
Vispārējā atzīšanas sistēma un īslaicīga pakalpojumu sniegšana 14
Daļēja piekļuve 16
Valodas pārbaudes 17
Prakse 18
Iekšējā tirgus informācijas sistēma 18
Eiropas profesionālā karte un brīdināšanas mehānisms 19
Piekļuve tiešsaistes informācijai un procedūrām un birokrātijas samazināšana 23
Pārredzamības pienākumi 24
4. RUMĀNIJAS VISPĀRĒJĀS APRŪPES MĀSĀM PAREDZĒTĀS ĪPAŠĀS KVALIFIKĀCIJAS CELŠANAS PROGRAMMAS REZULTĀTI 28
5. JAUNĀKĀS NORISES 29
6. SECINĀJUMI 31

1. IEVADS

Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 7. septembra Direktīvas 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu[1] mērķis bija vienkāršot profesionālo kvalifikāciju savstarpējās atzīšanas režīmus, konsolidējot īpašās direktīvas, kas pieņemtas kopš 20. gadsimta 60. gadiem. Komisija savā 2011. gada 27. oktobra paziņojumā[2] norādīja, ka ES tiesību akti šajā jomā ir vēl vairāk jāmodernizē. Tā rezultātā Komisija 2013. gada 20. novembrī pieņēma grozījumu Direktīvu 2013/55/ES[3], ar ko ieviesa vairākas izmaiņas regulējumā, kurš nosaka profesionālo kvalifikāciju atzīšanu, lai modernizētu un atvieglotu profesionāļu drošu mobilitāti Eiropā[4].

Šis ziņojums ir sagatavots, pamatojoties uz pārskatītās direktīvas 60. panta 2. punktu. Tas aptver visus šīs jomas ES tiesību aktu modernizēšanas svarīgākos aspektus, tostarp 60. panta 2. punkta otrajā daļā minētos konkrētos īstenošanas jautājumus (Eiropas profesionālā karte; zināšanu, prasmju un kompetenču aktualizēšana attiecībā uz "nozaru" profesijām; kopēji apmācības principi). Ziņojumā ir izklāstīti Rumānijas māsām paredzētās īpašās kvalifikācijas celšanas programmas rezultāti, kuri tiks izmantoti kā pamats, lai pārskatītu noteikumus par iegūto tiesību režīmu, ko piemēro Rumānijas vispārējās aprūpes māsām. Ziņojuma noslēguma sadaļā ir ierosināti vairāki secinājumi.

Ziņojums sagatavots, balstoties uz pārskatu par valstu īstenošanas pasākumiem, kurus dalībvalstis ir darījušas zināmus Komisijai saskaņā ar 3. panta 5. punktu grozījumu Direktīvā 2013/55/ES[5], uz dalībvalstu ziņojumiem, kas tiek iesniegti reizi divos gados par pārskatītās direktīvas piemērošanu (turpmāk tekstā "divgadējie ziņojumi")[6] un uz informāciju, kuru Komisija ieguvusi tās darbā, kas vērsts uz to, lai ieviestu šo direktīvu un uzraudzītu tās piemērošanu dalībvalstīs.

Šis ziņojums nav pilnvērtīgs izvērtējums Labāka regulējuma pamatnostādņu nozīmē[7]. Ziņojumam ir pievienots dienestu darba dokuments, kuram ir šādas daļas:

- I daļa (Īstenošanas plāns 2014. gadam);
- II daļa (Grozījumu Direktīvas 2013/55/ES transponēšana dalībvalstīs);
- III daļa (Galvenās problēmas, kas atklājušās pārkāpuma procedūrās par valstu noteikumu neatbilstību pārskatītās direktīvas noteikumiem);

[1] OV L 255, 30.9.2005., 22. lpp.

[2] Akts par vienoto tirgu. Divpadsmit mehānismi, kā veicināt izaugsmi un vairot uzticēšanos. "Kopīgiem spēkiem uz jaunu izaugsmi", COM (2011)206 galīgā redakcija.

[3] OV L 354, 28.12.2013., 132. lpp.

[4] Direktīva 2005/36/EK, kas grozīta ar Direktīvu 2013/55/ES, šajā dokumentā tiek saukta par "pārskatīto direktīvu".

[5] Pieejams vietnē https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/NIM/?uri=celex:32013L0055.

[6] Saskaņā ar pārskatītās direktīvas 60. panta 1. punktu no 2007. gada 20. oktobra dalībvalstis reizi divos gados nosūta Komisijai ziņojumu par sistēmas piemērošanu. Šajos ziņojumos ietver statistikas kopsavilkumu par pieņemtajiem lēmumiem un aprakstu par galvenajām problēmām, kādas radušās saistībā ar direktīvas piemērošanu.

[7] SWD(2017) 350 Komisijas dienestu darba dokuments — *Better Regulation Guidelines* (Labāka regulējuma pamatnostādnes).

- IV daļa (Statistikas dati par Iekšējā tirgus informācijas sistēmas izmantošanu); un
- V pielikums (Rumānijas māsām paredzētās īpašās kvalifikācijas celšanas programmas rezultāti).

2. NOTEIKUMU MODERNIZĒŠANA, LAI ATVIEGLOTU DROŠU MOBILITĀTI 21. GADSIMTĀ

Ar grozījumu Direktīvu 2013/55/ES ieviestās izmaiņas bija vērstas uz profesionālo kvalifikāciju savstarpējai atzīšanai paredzētā regulējuma modernizēšanu un pielāgošanu mainīgajam darba tirgum. Liels uzsvars tika likts uz modernu tehnoloģiju izmantošanu atzīšanas procedūrās, lai samazinātu birokrātiju un paātrinātu to formalitāšu nokārtošanu, kas nodrošina profesionāļu mobilitāti Eiropā. Mērķis bija atvieglot profesionāļu kvalifikāciju atzīšanu, vienlaikus nodrošinot augstu aizsardzības līmeni patērētājiem un iedzīvotājiem.

Šajā sadaļā ir izklāstītas galvenās izmaiņas, kas ieviestas ar grozījumu Direktīvu 2013/55/ES.

Saskaņotu apmācības prasību atjaunināšana attiecībā uz "nozaru" profesijām

Tika atjaunināti pārskatītajā direktīvā paredzētie **saskaņotie minimālie apmācības nosacījumi** attiecībā uz "nozaru" profesijām (ārsti, māsas, zobārsti, veterinārie ķirurgi, vecmātes, farmaceiti un arhitekti), lai atspoguļotu izmaiņas profesijās un šo jomu izglītībā. Izmaiņas aptver noteikumus par apmācības uzsākšanas prasībām, apmācības minimālo ilgumu, minimālo zināšanu, prasmju un kompetenču sarakstiem un konkrētām profesijām paredzēto minimālo profesionālo darbību sarakstiem.

Lai gan noteikumos par zināšanām, prasmēm un kompetencēm tika ieviestas nelielas izmaiņas, pārskatītās direktīvas V pielikumā izklāstītajās minimālajās mācību programmās atbilstīgas izmaiņas netika ieviestas. Pārskatītajā direktīvā Komisija tika **pilnvarota** ieviest papildu atjauninājumus pārskatītās direktīvas V pielikumā izklāstītajās prasībās par zināšanām un prasmēm un apmācību priekšmetu sarakstos. Šīs izmaiņas varētu ieviest tikai nepieciešamības gadījumā vēlākā posmā, ņemot vērā vispārēji atzītu zinātnes un tehnikas attīstību.

Izmantojot šīs deleģētās pilnvaras, Komisija var arī atjaunināt šādus V pielikuma aspektus: minimālo apmācības ilgumu ārstu un zobārstu specialitātēm[8], ārstu un zobārstu specialitāšu kategorijas[9] un to kvalifikāciju apliecinošo dokumentu sarakstu, kas atbilst minimālajiem apmācības nosacījumiem[10].

Komisija 2018. gada 7. maijā publicēja savu pirmo ziņojumu par minēto deleģēto pilnvaru izmantošanu[11]. Pēc tam Komisijas pilnvaras pieņemt deleģētos aktus tika automātiski pagarinātas līdz 2024. gada janvārim.

Jaunas automātiskās atzīšanas vietas

Pārskatītā direktīva nodrošināja iespēju paredzēt **kopējus apmācības principus** (satvarus vai pārbaudes) un paplašināt automātiskās atzīšanas sistēmu, ietverot jaunas profesijas. Šī jaunā sistēma ļauj profesionālām organizācijām un dalībvalstu regulatoriem vienoties par tādu kopēju zināšanu, prasmju un kompetenču kopumu vai zināšanu pārbaudi, kas vajadzīgi

[8] Pārskatītās direktīvas 25. panta 5. punkts un 35. panta 2. punkts.
[9] Pārskatītās direktīvas 26. pants un 35. panta 5. punkts.
[10] Pārskatītās direktīvas 21.a pants.
[11] COM(2018) 263 final.

darbam profesijā. Uz šāda pamata tie var Komisijai ierosināt kopēju apmācības satvaru vai pārbaudi. Kvalifikācijas, kas iegūtas saskaņā ar šādiem kopējiem apmācības satvariem (vai pārbaudēm), tiktu automātiski atzītas pārējās dalībvalstīs. Šī iespēja attiecas uz gadījumiem, kad profesija (vai izglītība vai apmācība attiecīgajā profesijā) jau tiek reglamentēta vismaz vienā trešdaļā dalībvalstu.

Vieglāka uzņēmējdarbības veikšana un pakalpojumu sniegšana citā dalībvalstī

Pārskatītajā direktīvā ir novērstas arī konkrētas problēmas saistībā ar atzīšanas pieprasījumu novērtēšanu atzīšanas **vispārējās sistēmas** ietvaros, jo īpaši attiecībā uz kvalifikācijas līmeņu modernizēšanu, profesionāļu mobilitāti starp dalībvalstīm, kurās profesija nav reglamentēta, un dalībvalstīm, kurās tā ir reglamentēta, un kompensācijas pasākumu organizēšanu. Tika panākts, ka iestādes var izmantot kvalifikācijas līmeņus tikai kā sākotnēju salīdzināšanas rīku un ka tikai līmeņu atšķirības vien nedrīkst izmantot kā pamatu atzīšanas pieteikumu noraidīšanai[12]. Dalībvalstis vairs nedrīkst piemērot kompensācijas pasākumus, pamatojoties uz īsāku apmācības ilgumu (tām ir jāpierāda būtiskas atšķirības apmācību kontekstā). Valstu iestādēm ir pienācīgi jāpamato kompensācijas pasākumu izmantošana un jānodrošina, lai regulāri tiktu organizētas zināšanu pārbaudes.

Gan gadījumos, kad tiek veikta uzņēmējdarbība saskaņā ar vispārējo atzīšanas sistēmu, gan īslaicīgu pakalpojumu sniegšanas gadījumos profesionāļiem no **valsts, kas profesiju nereglamentē**, vairs nav jāpierāda divu gadu profesionālā pieredze iepriekšējos 10 gados (pietiek ar viena gada **profesionālo pieredzi**).

Pārskatītajā direktīvā arī tika precizēts, ka, iesniedzot iepriekšēju paziņojumu par **īslaicīgu vai gadījuma rakstura pakalpojumu sniegšanu**, pakalpojumu sniedzēji iegūst tiesības piekļūt savai profesijai un strādāt tajā visā uzņēmējvalstī. Tāpat tika pārskatīts profesionālo kvalifikāciju pārbaudes veikšanas termiņš saskaņā ar pārskatītās direktīvas 7. panta 4. punktu pirms pirmreizējās pakalpojumu sniegšanas š — profesionāļiem, kas strādā sabiedrības veselības un drošības jomās.

Jauni noteikumi par daļēju piekļuvi, praksi un valodas pārbaudēm

Balstoties uz Eiropas Savienības Tiesas judikatūru[13], ar pārskatīto direktīvu tika ieviests princips par **daļēju piekļuvi** profesijai gadījumos, kad kādā reglamentētā profesijā ietvertās darbības dažādās valstīs ir atšķirīgas. Tas var noderēt profesionāļiem, kuri strādā reālā ekonomikas nozarē, kas dalībvalstī, uz kuru viņi vēlas pārcelties, nepastāv kā profesija pati par sevi.

Tagad pārskatītajā direktīvā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir **jāatzīst profesionālā prakse**, kas veikta citās dalībvalstīs, ja šis prakses periods ir obligāts, lai piekļūtu reglamentētai profesijai.

[12] Šim noteikumam ir tikai viens izņēmums, t. i., ja profesionālim ir zemākā — "a" līmeņa — kvalifikācija, bet viņš/viņa vēlas piekļūt profesijai uzņēmējvalstī ar augstākā — "e" līmeņa — kvalifikācijas prasībām, iestādes var noraidīt viņa/viņas atzīšanas pieteikumu.

[13] Eiropas Savienības Tiesas 2006. gada 19. janvāra spriedums *Colegio de ingenieros de caminos, canales y puertos*, C-330/03, ECLI:EU:C:2006:45.

Tāpat tajā uzņēmējvalstīm tiek ļauts veikt sistemātiskas **valodas pārbaudes** tikai tām profesijām, kuras ietekmē pacientu drošību. Valodas pārbaudēm ir jānotiek tikai pēc tam, kad uzņēmējvalsts ir atzinusi kvalifikāciju, tām ir jāattiecas tikai uz vienas no uzņēmējvalsts oficiālo vai administratīvo valodu zināšanām un ir jābūt samērīgām ar darbību, ko plānots veikt.

Iekšējā tirgus informācijas sistēmas obligāta izmantošana

Direktīvā noteikts, ka ir obligāti jāizmanto Iekšējā tirgus informācijas (***IMI***) sistēma gan **administratīvās informācijas apmaiņai**, gan lai **paziņotu kvalifikācijas**, kas vajadzīgas, lai izpildītu saskaņotās minimālās apmācības prasības, t. i., pārskatītās direktīvas V pielikumā uzskaitītās kvalifikācijas. Turklāt *IMI* ir platforma, kurā izmantot abus jaunos rīkus, kas ieviesti direktīvas jaunākās pārskatīšanas rezultātā, proti, **Eiropas profesionālo karti** un **brīdināšanas mehānismu**.

Jauni rīki, ar kuriem atvieglo profesionāļu drošu mobilitāti ES

Eiropas profesionālā karte (*EPC*) ir inovatīvs rīks, kura mērķis ir vienkāršot atzīšanas procedūras. Tas ir elektronisks sertifikāts. Šīs kartes pamatā ir uzlabota sadarbība starp izcelsmes dalībvalsts un uzņēmējvalsts iestādēm, kā arī *IMI* sistemātiska izmantošana saskaņā ar Komisijas politiku, lai veicinātu digitālo vienoto tirgu. *EPC* var darīt pieejamu tām profesijām, kas atbilst nosacījumiem attiecībā uz mobilitāti (vai mobilitātes potenciālu) un to dalībvalstu skaitu, kurās minētā profesija ir reglamentēta, kā arī attiecībā uz ieinteresēto personu interesi[14].

Lai nodrošinātu, ka lielāka profesionāļu mobilitāte nenotiek uz patērētāju un pacientu drošības rēķina, pārskatītajā direktīvā ir noteikts, ka visām dalībvalstīm ir jāsaņem proaktīvi **brīdinājumi** par profesionāļiem, kuriem ir ierobežota piekļuve viņu ar veselības vai bērnu aprūpi saistītajai profesijai kādā no dalībvalstīm, vai par profesionāļiem, kas savos pieteikumos ir mēģinājuši viltot dokumentus.

Vieglāka piekļuve informācijai un procedūrām un birokrātijas samazināšana

Dalībvalstīm ir nepārprotams pienākums darīt pieejamu visu **informāciju** par kvalifikāciju atzīšanu visām reglamentētajām profesijām, izmantojot saskaņā ar Direktīvu 2006/123/EK[15] (Pakalpojumu direktīva) izveidotos **vienotos kontaktpunktus (*PSC*)**, kas bija tam piemēroti jau Direktīvas 2005/36/EK pārskatīšanas laikā. Profesionāļiem ir jābūt iespējai **īstenot** pārskatītajā direktīvā ietvertās **procedūras un formalitātes** tiešsaistē ar *PSC* starpniecību vai ar to kompetento iestāžu starpniecību, kuras atbild par attiecīgo profesiju. **Atbalsta centriem** katrā dalībvalstī ir jāsniedz konsultācijas un atbalsts atsevišķos gadījumos.

Lielāka pārredzamība attiecībā uz regulatīvajām prasībām

[14] Pārskatītās direktīvas 4.a panta 7. punkts.

[15] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/123/EK (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV L 376, 27.12.2006., 376. lpp.).

Dalībvalstīm tika prasīts sniegt informāciju par savām esošajām reglamentētajām profesijām un tām profesijām, kurām kvalifikācijas ir jāpārbauda pirms pirmreizējās īslaicīgu vai gadījuma rakstura pakalpojumu sniegšanas, kā arī atjaunināt šo informāciju. Turklāt dalībvalstis savstarpēji novērtēja noteiktos šķēršļus, kas ierobežoja piekļuvi reglamentētajām profesijām un darbu tajās. Pārskatītajā direktīvā dalībvalstīm tika noteikts arī nepārtraukts pienākums ziņot par jebkādām prasībām, kas tiek atceltas vai padarītas mazāk stingras, un par jebkādām jaunām vai grozītām prasībām, sniedzot skaidrojumu par to samērību.

3. ĪSTENOŠANA DALĪBVALSTĪS

3.1 Transponēšanas atbalsts

Atzīstot to, ka pārskatītās direktīvas pienācīga un savlaicīga īstenošana bija būtisks nosacījums, lai sekmīgi tiktu veikta modernizēšana un jaunā regulējuma profesionālo kvalifikāciju savstarpēja atzīšana, Komisija darīja visu iespējamo, lai atbalstītu dalībvalstu darbu. Saskaņā ar minēto direktīvu izveidotās ekspertu grupas organizēja regulāras sanāksmes[16], un Komisija rīkoja divpusējas tikšanās ar dalībvalstīm. Lai vairotu informētību un apmainītos ar viedokļiem par modernizēšanas darba svarīgākajiem aspektiem, Komisija organizēja augsta līmeņa konferenci[17], kurā aktīvi piedalījās Eiropas Parlaments, Padome, vairākas profesionālās organizācijas un kompetentās iestādes. Tehniskākā līmenī Komisija organizēja vairākus transponēšanas seminārus sadarbībā ar dalībvalstu ekspertiem, lai apspriestu galvenos grozījumus, un piedalījās valstu īstenošanas semināros. Komisija turpināja atbalstīt dalībvalstis pēc to pieprasījuma saskaņā ar darbībām, kas izklāstītas īstenošanas plānā (sk. dienestu darba dokumenta I daļu).

Paralēli Komisija cieši sadarbojās ar dalībvalstīm, lai panāktu, ka tiek pienācīgi īstenoti jaunie pienākumi attiecībā uz pārredzamību, savstarpējo novērtēšanu un reglamentēto profesiju samērības novērtējumiem saskaņā ar pārskatītās direktīvas 59. pantu.

Turklāt Komisija (ar ārēja darbuzņēmēja palīdzību) veica dalībvalstu paziņoto tiesību aktu padziļinātu kvalitātes (atbilstības) pārbaudi.

3.2 Transponēšanas kavējumi un izpildes darbības

Grozījumu Direktīvas 2013/55/ES transponēšanas termiņš bija 2016. gada 18. janvāris. Lielākā daļa dalībvalstu transponēšanu nepabeidza termiņā. Dalībvalstu divgadējie ziņojumi par laikposmu no 2016. līdz 2018. gadam liecina, ka dalībvalstis, kurās īstenošana notiek decentralizēti (īstenošana tiek veikta ar federāliem, reģionāliem vai provinces tiesību aktiem), saskārās ar lielāku administratīvo slogu, jo tām bija jāpielāgo liels daudzums tiesību aktu un arī to atbildīgo iestāžu skaits, ar kurām bija jāsadarbojas un kuras bija jāiesaista, bija lielāks. Dalībvalstis, kurām atzīšanas lēmumu skaits bija salīdzinoši mazāks, norādīja, ka atzīšanas procesi ir sarežģīti un ir grūti atrast un uzturēt vajadzīgās specifiskās zināšanas.

Dienestu darba dokumenta II daļā ir sniegts detalizētāks pārskats par dalībvalstu paziņojumiem attiecībā uz valstu īstenošanas pasākumiem.

Drīz pēc transponēšanas termiņa beigām tika uzsāktas pārkāpuma procedūras. [18] Ievērojams skaits dalībvalstu kavējās pabeigt transponēšanu. Pēdējās lietas par nepaziņošanas pārkāpumu Komisija slēdza 2018. gada martā. Pēc tam Komisija pārbaudīja, vai paziņotie valstu noteikumi un administratīvās prakses atbilst pārskatītās direktīvas prasībām, un vajadzības gadījumā uzsāka pārkāpuma procedūras.

[16] Koordinatoru grupa profesionālo kvalifikāciju atzīšanai.

[17] Konference "Direktīvas par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu modernizēšana: droša mobilitāte" (Brisele, 12.02.2014.).

[18] Komisija 2016. gada martā uzsāka 22 tā sauktās nepaziņošanas lietas. Sk. Komisijas paziņojumus presei MEMO/16/3125 un IP/17/4773.

Komisija 2018. gada 19. jūlijā uzsāka pirmo pārkāpuma procedūru kopumu pret 27 dalībvalstīm[19] par šo valstu tiesību aktu un prakses neatbilstību pārskatītajai direktīvai[20]. Šis pārkāpuma procedūru kopums (1. kopums) aptvēra jaunus jautājumus, kuriem ir izšķiroši būtiska nozīme pārskatītās direktīvas darbībā, jo īpaši saistībā ar jauno *EPC*, brīdināšanas mehānismu, daļēju piekļuvi profesionālai darbībai, valodas prasību samērību un atbalsta centru izveidi. Turklāt Komisija izvirzīja jautājumus par profesionālo pakalpojumu regulatīvo šķēršļu pārredzamību un samērību saskaņā ar savu 2017. gada janvāra paziņojumu par profesionālo pakalpojumu regulējuma reformu ieteikumiem[21].

Pēc tam, kad Komisija bija izvērtējusi dalībvalstu atbildes uz iepriekš minētajām oficiālā paziņojuma vēstulēm, 2019. gada 7. martā Komisija īstenoja turpmākos pārkāpuma procedūru posmus pret 26 dalībvalstīm. Komisija nosūtīja pamatotus atzinumus 24 dalībvalstīm[22] un papildu oficiāla paziņojuma vēstules divām dalībvalstīm[23] par šo valstu tiesību aktu un prakses neatbilstību pārskatītajiem ES noteikumiem par profesionālu kvalifikāciju atzīšanu[24]. Šīs procedūras joprojām tiek īstenotas, izņemot vienu lietu, kas tika slēgta pēc tam, kad attiecīgā dalībvalsts nodrošināja atbilstību.

Komisija 2019. gada 24. janvārī uzsāka otro pārkāpuma procedūru kopumu (2. kopums) pret 27 dalībvalstīm[25] saistībā ar šo valstu noteikumu un prakses atbilstību citiem minētās direktīvas pamatnoteikumiem. Tas aptvēra šādus aspektus: atbilstība noteikumiem par tiesībām veikt uzņēmējdarbību, pakalpojumu sniegšanas brīvība, profesijas, uz kurām attiecas automātiskā atzīšana, pamatojoties uz saskaņotajām minimālajām apmācības prasībām, dokumenti un formalitātes, profesionālā prakse un administratīvā sadarbība[26]. Komisija 2019. gada 27. novembrī nosūtīja pamatotus atzinumus 22 dalībvalstīm[27] un papildu oficiāla paziņojuma vēstules četrām dalībvalstīm[28]. Šīs procedūras joprojām turpinās.

Lai gan šis izpildes darbs bija vērsts uz galvenajām izmaiņām, kas tika ieviestas ar grozījumu Direktīvu 2013/55/ES, tajā tika pievērsta uzmanība arī pārskatītās direktīvas vispārējai īstenošanai valstu tiesiskajos regulējumos. Tas bija pirmais sistemātiskais un vispusīgais novērtējums par valstu tiesisko regulējumu attiecībā uz kvalifikāciju atzīšanu saskaņā ar direktīvu.

Turklāt 2019. gada 6. jūnijā visas 28 dalībvalstis saņēma īpašas oficiāla paziņojuma vēstules ar pieprasījumu uzlabot šajās valstīs saskaņā ar Pakalpojumu direktīvu izveidoto PSC darbību.

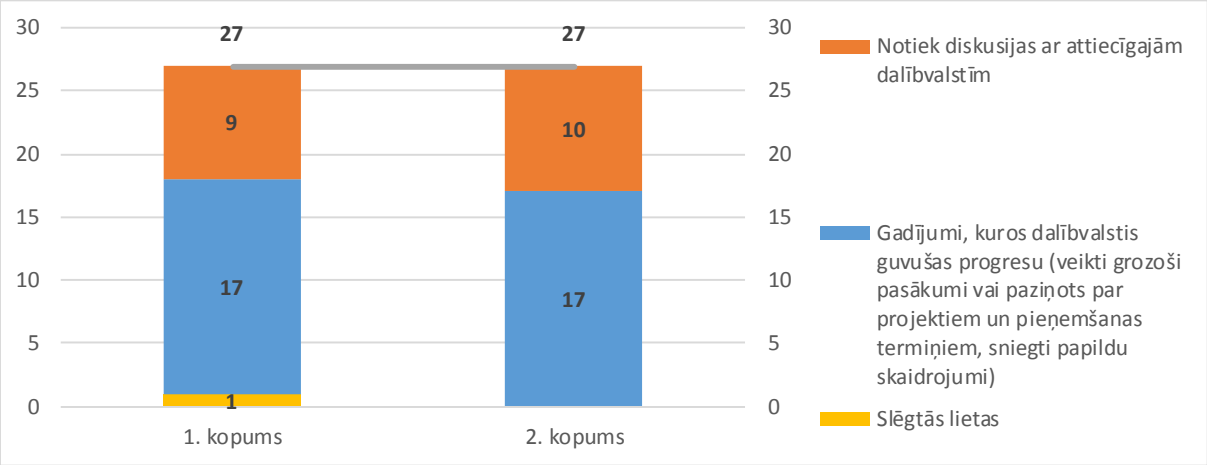
[19] Visas ES dalībvalstis, izņemot Lietuvu.
[20] Sk. Komisijas paziņojumu presei MEMO/18/4486.
[21] COM/2016/0820 final.
[22] Apvienotā Karaliste, Austrija, Beļģija, Bulgārija, Dānija, Francija, Grieķija, Horvātija, Itālija, Īrija, Kipra, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija, Ungārija, Vācija un Zviedrija.
[23] Igaunija un Latvija.
[24] Sk. Komisijas paziņojumu presei MEMO/19/1472.
[25] Visas dalībvalstis, izņemot Dāniju.
[26] Sk. Komisijas paziņojumu presei IP/19/467.
[27] Visas dalībvalstis, izņemot Dāniju, Beļģiju, Maltu, Spāniju un Vāciju.
[28] Spānijai un Beļģijai (2019. gada 10. oktobrī); Maltai un Vācijai (2019. gada 27. novembrī).

Šis pieprasījums aptvēra arī informāciju un procedūras saistībā ar kvalifikāciju atzīšanu (pārskatītās direktīvas 57. un 57.a pants), lai pakalpojumu sniedzējiem un profesionāļiem nodrošinātu lietotājiem pieejamus un vienotus kontaktpunktus[29]. Šīs pārkāpuma procedūras joprojām turpinās.

3.3 Īstenošana dalībvalstīs — pašreizējā situācija

Savā novērtējumā par valstu transponēšanas pasākumiem un tiem pasākumiem, kas īstenoti, lai piemērotu noteikumus, Komisija konstatēja, ka panāktais progress pārskatītās direktīvas sekmīgas īstenošanas kontekstā dalībvalstīs ir atšķirīgs. Dalībvalstu centienus efektīvi uzlaboja Komisijas izpildes darbības, kā parādīts 1. diagrammā tālāk.

1. diagramma. To gadījumu skaits, kuros dalībvalstīm ir izdevies panākt progresu, salīdzinājumā ar to gadījumu skaitu, kuros ar attiecīgajām dalībvalstīm norisinās diskusijas par vienu vai vairākiem neatbilstības jautājumiem (2020. gada marts)

Nākamajā sadaļā sniegts pārskats par pārskatītās direktīvas īstenošanu dalībvalstīs, ietverot galvenās izmaiņas, kas ieviestas, lai modernizētu noteikumus. Pārskats balstīts uz galvenajiem konstatējumiem, kas izdarīti iepriekš aprakstītā darba rezultātā, jo īpaši atbilstības novērtēšanas rezultātā, kā arī izmantojot citu pieejamo informāciju. Dienestu darba dokumenta III daļā sniegts detalizētāks pārskats par galvenajām problēmām, kas atklātas pārkāpuma procedūrās.

Attiecībā uz "nozaru" profesijām noteikto saskaņoto minimālo apmācības prasību transponēšana

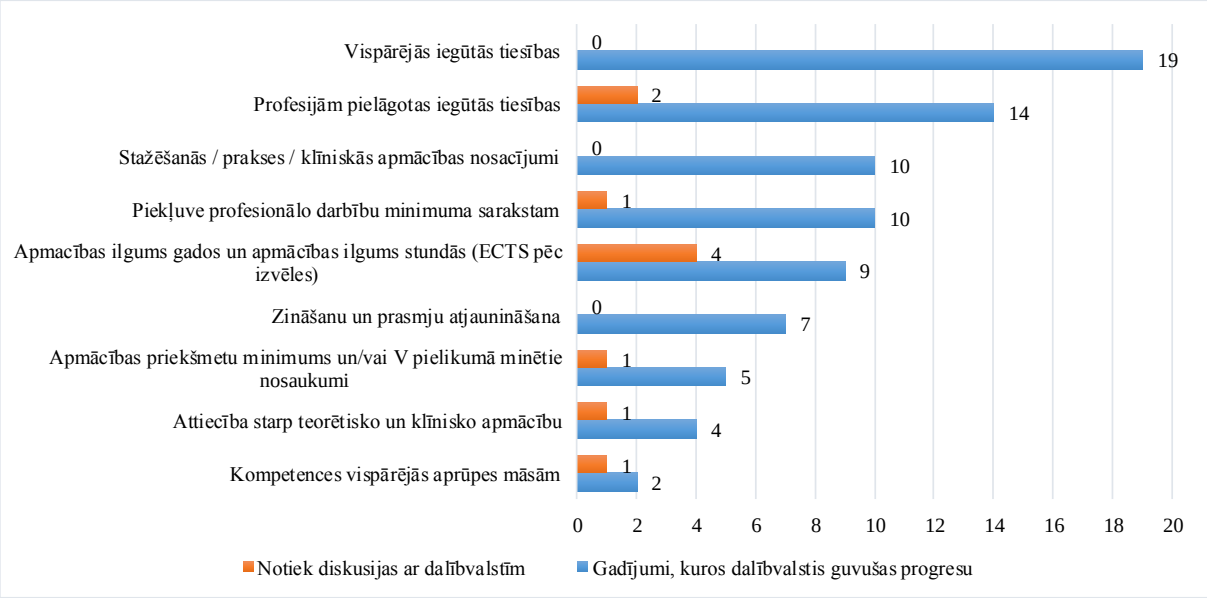
Saskaņotās minimālās apmācības prasības (iestāšanās prasības, minimālais apmācības ilgums, minimālo zināšanu, prasmju un kompetenču saraksti un minimālo paredzēto profesionālo darbību saraksti) ir pamatā tam, lai kvalifikācijas automātiski tiktu atzītas starp dalībvalstīm. Turklāt profesionāļiem var būt tiesības uz automātisko atzīšanu saskaņā ar vispārējām vai īpašām iegūtām tiesībām.

[29] Sk. Komisijas paziņojumu presei MEMO/19/2772.

Komisijas novērtējums par valstu transponēšanas pasākumiem parāda, ka attiecībā uz "nozaru" profesijām paredzēto atjaunināto **saskaņoto minimālo apmācības nosacījumu** īstenošana dalībvalstīs kopumā bija atbilstīga. Tomēr Komisijai bija jāīsteno pārkāpuma pasākumi, lai risinātu vairākus specifiskus problēmjautājumus. Lielākajā daļā gadījumu dalībvalstis, atbildot uz oficiālā paziņojuma vēstulēm un pamatotajiem atzinumiem, paziņoja par vajadzīgajiem grozījumiem savos valsts noteikumos vai norādīja konkrētu termiņu šo grozījumu pieņemšanai. Ar pārējām dalībvalstīm diskusijas turpinās.

Jo īpaši neatbilstības problēmas konkrētās dalībvalstīs attiecās uz galvenajiem problēmjautājumiem, kas atspoguļoti 2. diagrammā (sk. dienestu darba dokumenta III daļas tabulu "Nozaru profesijas").

2. diagramma. To dalībvalstu skaits, uz kurām attiecas lielākās neatbilstības problēmas saistībā ar nozaru profesijām (2020. gada marts)

Iespējami turpmāki atjauninājumi (ar deleģētajiem aktiem) attiecībā uz zināšanu un prasmju prasībām un apmācības priekšmetu sarakstiem

Pārskatītajā direktīvā Komisija tika pilnvarota vajadzības gadījumā, kā arī ņemot vērā vispārēji atzītu zinātnes un tehnikas attīstību, ieviest papildu atjauninājumus pārskatītās direktīvas V pielikumā izklāstītajās prasībās par zināšanām un prasmēm un apmācību priekšmetu sarakstos.

Šajā kontekstā paralēli valstu transponēšanas pasākumu pārskatīšanai Komisija 2017./2018. gadā pasūtīja pētījumu, lai apkopotu pamatinformāciju un saņemtu neatkarīgu novērtējumu pirms informēta lēmuma pieņemšanas par to, vai pārskatītajā direktīvā ir

vajadzīgas papildu izmaiņas attiecībā uz vispārējās aprūpes māsām, un, ja ir vajadzīgas, tad kādā mērā[30].

Pētījumā tiks izskatītas pašreizējās valstu prasības visās ES valstīs un EBTA valstīs (Islandē, Lihtenšteinā, Norvēģijā un Šveicē), kā arī Apvienotajā Karalistē attiecībā uz vispārējās aprūpes māsu teorētisko un klīnisko apmācību un zināšanām un prasmēm, kas šīm māsām ir jāapgūst šādas apmācības laikā. Pētījumā uzmanība tiek vērsta uz tādu spēkā esošu prasību apzināšanu dalībvalstīs, kuras pārsniedz minimālās apmācības prasības, kas noteiktas saskaņā ar pārskatīto direktīvu, un tiek novērtēts, vai šīs prasības atspoguļo pielāgošanos vispārēji atzītai zinātnes un tehnikas attīstībai. Pētījums ietvers arī izskatīto prasību novērtējumu un ierosinājumus par to, vai attiecībā uz vispārējās aprūpes māsām ir jāpārskata prasības par zināšanām un prasmēm un apmācības priekšmetu saraksti.

Briselē 2019. gada 12. novembrī norisinājās ieinteresēto personu seminārs, kurā tika izklāstīti pētījuma provizoriskie rezultāti, kas tika apspriesti ar valstu iestāžu un apmācības iestāžu pārstāvjiem, kā arī profesijas pārstāvjiem valstu un ES/EBTA līmenī. 2019. gada 27. novembrī provizoriskie rezultāti tika apspriesti arī ar dalībvalstīm, proti, ar valstu profesionālo kvalifikāciju atzīšanas koordinatoru starpniecību. Savukārt 2020. gada 21. janvārī provizoriskie rezultāti tika izklāstīti apspriešanai profesionālo kvalifikāciju atzīšanas koordinatoru grupas sanāksmē.

Izpētes provizoriskie rezultāti, kurus apstiprina arī ieinteresēto personu sniegtā informācija, norāda uz vairākiem ierosinājumiem par iespējamiem atjauninājumiem attiecībā uz vispārējās aprūpes māsām noteiktajās prasībās par zināšanām un prasmēm, kā arī apmācības priekšmetu sarakstos. Pētījums tiks pabeigts un publicēts 2020. gadā. Pēc tam Komisija galīgos secinājumus apspriedīs profesionālo kvalifikāciju atzīšanas koordinatoru grupā, lai izvērtētu nākamos soļus.

Paralēli Komisija publicēja vēl vienu uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus — attiecībā uz zobārsta un farmaceita profesijām[31]. Šajos pētījumos uzmanība tiks vērsta uz nepieciešamību šīm profesijām atjaunināt prasības par vajadzīgajām zināšanām un prasmēm un apmācības priekšmetu sarakstus.

Citi deleģētie akti attiecībā uz "nozaru" profesijām

Pamatojoties uz pārskatītās direktīvas 21.a panta 4. punktu, Komisija ir arī pilnvarota pieņemt **deleģētos aktus, ar ko groza pārskatītās direktīvas V pielikumā iekļautos kvalifikāciju apliecinošo dokumentu sarakstus**, kuri ir automātiskās atzīšanas pamatā.

Pēc direktīvas jaunākās pārskatīšanas dalībvalstīm bija jāsāk obligāti izmantot *IMI*, lai paziņotu jaunus nozaru profesiju kvalifikāciju nosaukumus, uz kuriem attiecas automātiskā

[30] Uzaicinājumi iesniegt piedāvājumus Nr. 628/PP/GRO/IM A/17/1131/9580 (slēgts ar paziņojumu par līguma slēgšanas tiesību nepiešķiršanu) un Nr. 711/PP/GRO/IMA/18/1131/11026 (tiek veikts pētījums).

[31] Uzaicinājums iesniegt piedāvājumus Nr. 2019/S 144-353631 (slēgts ar paziņojumu par līguma slēgšanas tiesību nepiešķiršanu), uzaicinājums iesniegt piedāvājumus ir pieejams vietnē https://etendering.ted.europa.eu/cft/cft-display.html?cftId=5139.

atzīšana (un lai paziņotu izmaiņas esošos nosaukumos un apmācības programmās)[32]. Tādēļ, lai Komisija spētu atjaunināt V pielikumu, dalībvalstīm *IMI* sistēmā ir obligāti un ātri jāpaziņo jebkādas kvalifikāciju nosaukumu izmaiņas. Kā dalībvalstis ir norādījušas savos divgadējos ziņojumos, lai nodrošinātu automātiskās atzīšanas sistēmas darbību, ir būtiski, ka V pielikuma diplomu saraksti ir atjaunināti.

Kopš 2014. gada Komisija ir regulāri atjauninājusi šos V pielikumā norādītos sarakstus, pamatojoties uz dalībvalstu paziņojumiem *IMI* sistēmā. Līdz šim Komisija ir pieņēmusi četrus deleģētos lēmumus, ar ko groza pārskatītās direktīvas V pielikumu[33].

Sīkāka informācija par to, kā atsevišķas dalībvalstis izmanto IMI, lai paziņotu V pielikumā norādītos diplomus, ir izklāstīta pievienotā dienestu darba dokumenta IV daļas (2. sadaļa).

Kopējie apmācības principi (satvari vai pārbaudes)

2019. gada 24. jūnijā stājās spēkā Komisijas 2019. gada 14. marta Deleģētā regula (ES) 2019/907, ar ko ievieš slēpošanas instruktoru kopējo apmācības pārbaudi saskaņā ar pārskatītās direktīvas[34] 49.b pantu. Šis ir pirmais gadījums, kad jaunais rīks tiek izmantots deleģēto regulu izdošanai.

Kopējā apmācības pārbaude slēpošanas instruktoriem tika izstrādāta ciešā sadarbībā ar organizācijām, kas pārstāv slēpošanas instruktorus no visām ieinteresētajām ES valstīm. Tas ir brīvprātīgs slēpošanas instruktoru kvalifikāciju automātiskās atzīšanas satvars saskaņā ar oficiālu ES tiesisko instrumentu. Slēpošanas instruktori ar atbilstīgu kvalifikāciju var veikt pārbaudi, lai novērtētu savas tehniskās spējas, un pārbaudi, ar kuru novērtē instruktoru ar drošību saistītās kompetences. Šo standartizēto pārbaužu sekmīga nokārtošana ļauj slēpošanas instruktoriem izmantot automātisko atzīšanu, vienlaikus garantējot augstu apmācības un prasmju līmeni. Tomēr ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2019/907 netiek saskaņota valstu apmācība un dalībvalstīm netiek noteikts papildu regulējums. Uz slēpošanas instruktoriem, kas nav kvalificēti saskaņā ar kopējo apmācības pārbaudi, joprojām attiecas pārskatītajā direktīvā noteiktais vispārējais kvalifikāciju atzīšanas režīms.

Papildus šim pirmajam izmantošanas gadījumam Komisija ir sazinājusies ar vairāku profesiju pārstāvjiem, lai analizētu, kādā tvērumā ieviest kopējos apmācības principus.

Aptuveni 30 profesionālās organizācijas ir paudušas interesi par kopējiem apmācības principiem, taču dalībvalstis nav iesniegušas nekādus formālus ierosinājumus. Paustās ieinteresētības padziļināta analīze atklāja, ka vairākas no šīm profesijām, piemēram, osteopāti, kiropraktiķi un fitnesa treneri, nesasniedz vajadzīgo dalībvalstu skaita slieksni, lai profesija vai izglītība un apmācība tiktu reglamentēta. Citi ierosinājumi varētu novest pie regulējuma paplašināšanas valsts līmenī, kas varētu negatīvi ietekmēt piekļuvi profesijai un mobilitāti.

[32] Pārskatītās direktīvas 21.a panta 1. punkts.

[33] Komisijas Deleģētie lēmumi (ES) 2016/790, 2017/2113, 2019/608 un 2020/548.

[34] Komisijas Deleģētā regula (ES) 2019/907 (2019. gada 14. marts), ar ko ievieš slēpošanas instruktoru kopējo apmācības pārbaudi saskaņā ar 49.b pantu Eiropas Parlamenta un Padomes pārskatītajā Direktīvā 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu (OV L 145, 4.6.2019., 7.–18. lpp.).

Šādi pasākumi galu galā neatbilstu kopējo apmācības principu galvenajam mērķim, t. i., ļaut profesionāļiem vieglāk pārvietoties no vienas dalībvalsts uz citu dalībvalsti.

Dalībvalstis, ar kurām notika apspriešanās ar koordinatoru grupas starpniecību, galvenokārt pauda pozitīvu viedokli par kopējo apmācības principu noteikšanu inženieriem un slēpošanas instruktoriem, savukārt attiecībā uz pārējām profesijām bija samērā piesardzīgas.

Komisija pasūtīja divus pētījumus, lai izskatītu iespēju izstrādāt kopējus apmācības satvarus. Viens pētījums bija par veselības aprūpes palīgiem[35] (2015./2016. gads) un otrs — par inženieriem[36] (2016./2017. gads).

Lai gan attiecībā uz veselības aprūpes palīgiem pētījums dalībvalstīs atklāja zināmu saskaņotību saistībā ar zināšanu, prasmju un kompetenču pamatkopumu un ieinteresētību noteikt veselības aprūpes palīgu lomu visā Eiropā, tika pausti atšķirīgi viedokļi par vajadzīgās izglītības līmeņiem, sasniedzamajiem kvalifikācijas līmeņiem, profesionāļu autonomijas galīgo līmeni un iespējamām neplānotām sekām, ko šāda satvara izstrāde radītu valstu veselības aprūpes darbaspēkam un izglītības sistēmām.

Attiecībā uz inženieriem — profesijas izpētē atklājās, ka ir ļoti dažādi tiesiskie režīmi attiecībā uz šo profesiju un liels skaits inženierijas specialitāšu. Visbeidzot, projektā galvenā uzmanība tika pievērsta būvinženieriem. Lai gan tika panākta vienprātība par satvara izstrādi inženieriem, vairākas ieinteresētās personas (jo īpaši dalībvalstis, kurās šī profesija netiek reglamentēta) un izglītības pakalpojumu sniedzēji pauda atturību pret šo procesu un iespējamām sekām, kādas varētu rasties, reglamentējot šo profesiju valstīs, kurās tā netiek reglamentēta, kā arī par sekām izglītības sistēmai.

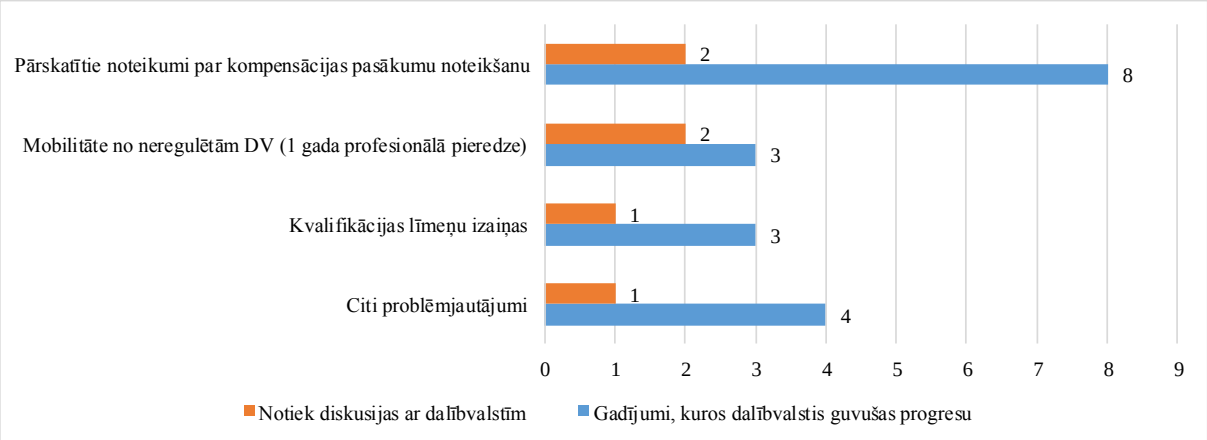
Vispārējā atzīšanas sistēma un īslaicīga pakalpojumu sniegšana

Pārskatītā **vispārējā atzīšanas sistēma** ir atbilstīgi transponēta gandrīz visās dalībvalstīs, izņemot vairākus neatbilstības gadījumus, piemēram, par kvalifikācijas līmeņu izmaiņām, jaunajiem noteikumiem par mobilitāti no valstīm, kurās profesija netiek reglamentēta, un kompensācijas pasākumu noteikšanu. Lielākajā daļā gadījumu dalībvalstīs ir vērojams progress saistībā gan ar reaģēšanu uz pārkāpumu pasākumiem, gan konkrētu risinājumu paziņošanu atklāto problēmu kontekstā. Par dažiem gadījumiem joprojām turpinās diskusijas ar attiecīgajām dalībvalstīm (sk. dienestu darba dokumenta III daļas tabulu "Vispārējā atzīšanas sistēma").

[35] *Core Competences of Healthcare Assistants in Europe* [Veselības aprūpes palīgu pamata kompetences Eiropā] (*CC4HCA*), pieejams vietnē https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/workforce/docs/2018_corecompetences_healthcareassistants_en.pdf.

[36] Nav publicēts.

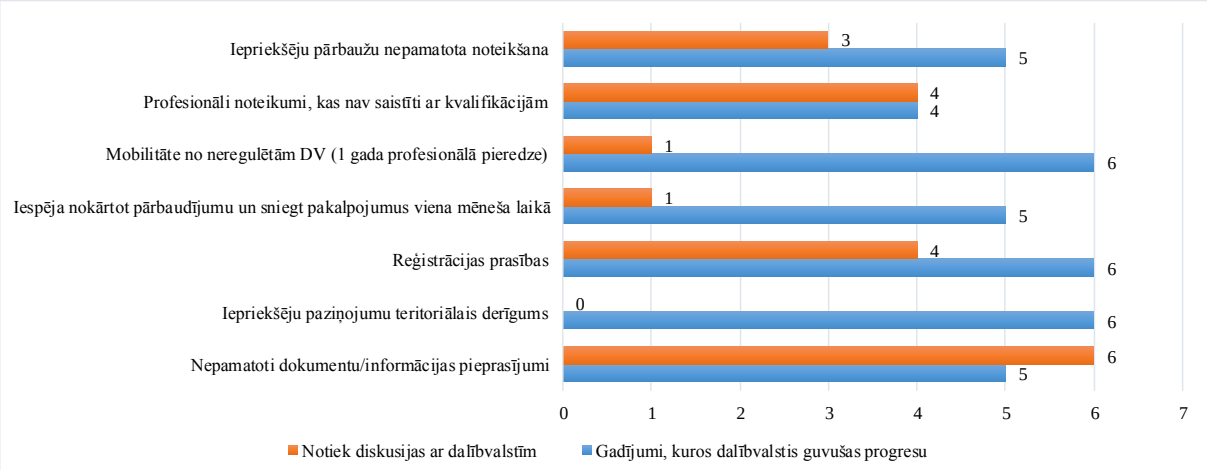
3. diagramma. To dalībvalstu skaits, uz kurām attiecas lielākās neatbilstības problēmas saistībā ar vispārējo atzīšanas sistēmu (2020. gada marts)

Noteikumu, ar ko reglamentē īslaicīgu un gadījuma rakstura pakalpojumu sniegšanu, konsekventa un efektīva īstenošana visās dalībvalstīs, sniedzot ieguvumus iedzīvotājiem un uzņēmumiem, ir reglamentēto profesiju efektīva vienotā pakalpojumu tirgus galvenais komponents. Tas ir ļoti svarīgi, lai nodrošinātu LESD 56. panta piemērošanu un aizsargātu pakalpojumu sniegšanas pamatbrīvību.

21 dalībvalsts pauda bažas par pārskatītās direktīvas II sadaļas pārskatīto noteikumu īstenošanu attiecībā uz īslaicīgu un gadījuma rakstura pakalpojumu sniegšanu, un diskusijas aizvien norit ar astoņām dalībvalstīm. Jo īpaši neatbilstības gadījumi šajās dalībvalstīs attiecās uz tālāk 4. diagrammā izklāstītajiem galvenajiem problēmjautājumiem (sk. dienestu darba dokumenta III daļas tabulu "Īslaicīga pakalpojumu sniegšana").

4. diagramma. To dalībvalstu skaits, uz kurām attiecas lielākās neatbilstības problēmas (īslaicīga pakalpojumu sniegšana) (2020. gada marts)

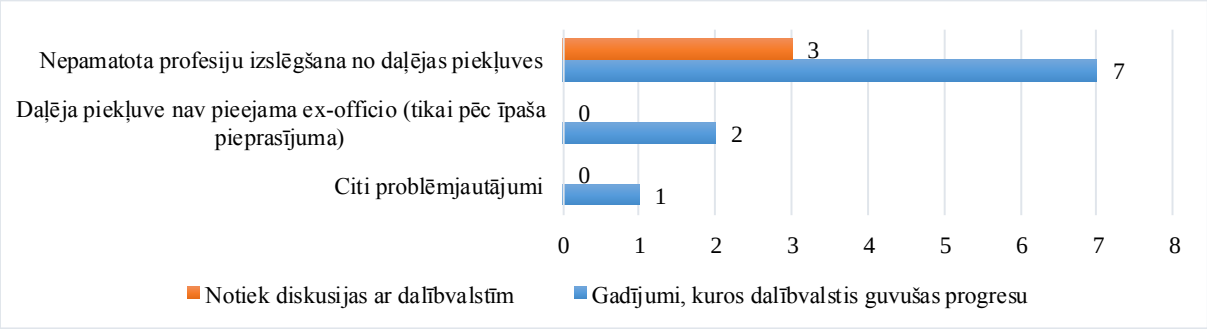
Pēc Komisijas īstenotajām pārkāpumu procedūrām joprojām turpinās diskusijas ar vairākām dalībvalstīm par tādiem problēmjautājumiem kā:

- nepamatoti jautājumi par plānotajiem pakalpojumiem vai tādas prasības par dokumentu iesniegšanu, kas ir stingrākas nekā pārskatītās direktīvas prasības;
- iepriekšēju paziņojumu derīgums visā uzņēmējvalsts teritorijā;
- reģistrācijas prasības, kas pārsniedz pārskatītās direktīvas 6. pantā atļautās prasības;
- pakalpojumu sniedzēju iespējas nokārtot zināšanu pārbaudi un sākt sniegt pakalpojumus viena mēneša laikā no lēmuma pieņemšanas.

Daļēja piekļuve

Divpadsmit dalībvalstis pauda bažas par jauno noteikumu par **daļēju piekļuvi** īstenošanu. Jo īpaši Komisija savās izpildes darbībās pievērsās diviem galvenajiem problēmjautājumiem, kā izklāstīts tālāk (sīkāku informāciju sk. dienestu darba dokumenta III daļas tabulā "Daļēja piekļuve").

5. diagramma. To dalībvalstu skaits, uz kurām attiecas lielākās neatbilstības problēmas (daļēja piekļuve) (2020. gada marts)

Pirmais problēmjautājums bija saistīts ar konkrētu profesiju izslēgšanu no daļējas piekļuves principa piemērošanas jomas. Lai gan daļējas piekļuves noteikumi neattiecas uz profesionāļiem, kuriem piemēro viņu profesionālo kvalifikāciju automātisku atzīšanu (piem., ārstiem, māsām, amatniecības profesionāļiem vai profesionāļiem, kuriem piemēro kopējos apmācības principus), pārskatītās direktīvas noteikumu mērķis nav daļējo piekļuvi paredzēt tikai nodalāmām "nozaru" profesiju darbību daļām. Šāda kategoriska izslēgšana no daļējas piekļuves principa piemērošanas jomas neatbilstu Eiropas tiesu judikatūrai un pamatbrīvību proporcionalitātes principam[37]. Šis jautājums tika apspriests ar desmit dalībvalstīm. Lai gan daudzās dalībvalstīs tika panākts progress, ar pārējām valstīm joprojām notiek diskusijas.

Turklāt Komisija uzstāja, ka daļēja piekļuve būtu jāpiemēro kā *ex officio* lēmums un ne tikai pēc pieteikuma iesniedzēja konkrēta un tieša pieprasījuma. Lielākā daļa cilvēku, visticamāk, nebūs pilnībā informēti par iespēju saņemt daļēju piekļuvi kādai profesijai, tādēļ nevarēs uz to pieteikties pēc tam, kad viņu atzīšanas pieprasījums par pilnu piekļuvi profesijai būs noraidīts. Tādējādi gadījumos, kad daļēju piekļuvi varētu piemērot, kompetentajām iestādēm būtu vai

[37] Eiropas Savienības Tiesas 2013. gada 6. jūnija spriedums *Nasiopoulos*, C-575/11, ECLI:EU:C:2013:430.

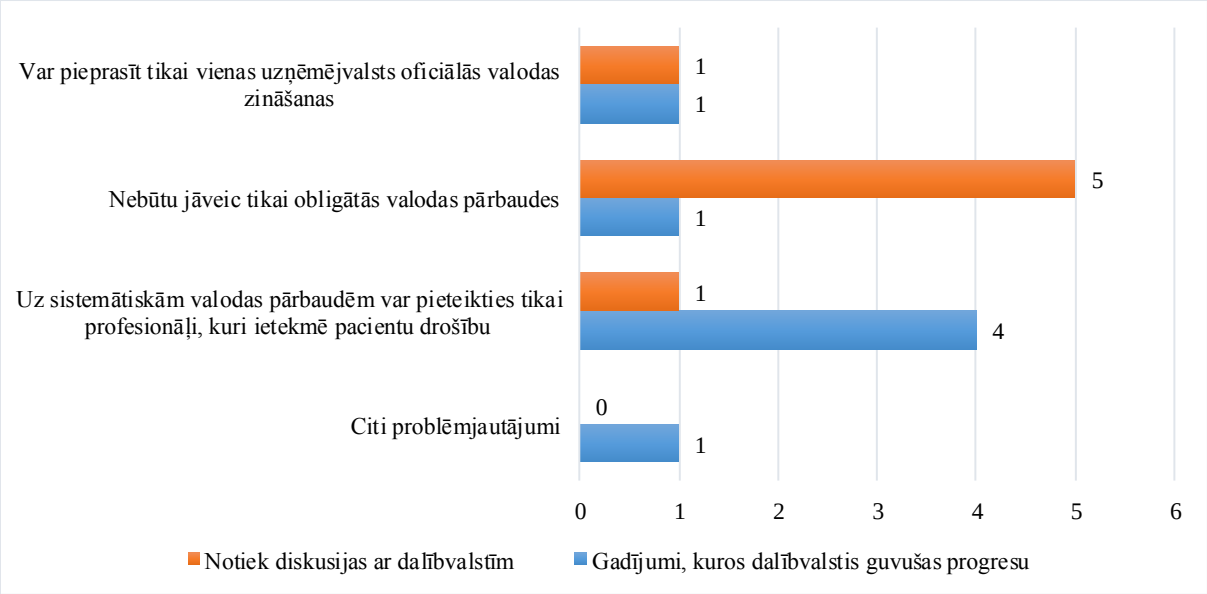
nu jānovērtē daļējas piekļuves iespēja šīs atzīšanas procedūras ietvaros, vai vismaz skaidri jāinformē pieteikuma iesniedzējs par šo iespēju. Tas tika apspriests ar divām dalībvalstīm, kuras panāca progresu, iesakot praktiskus risinājumus.

Tāpat ir interesanti konstatēt, ka divgadējos ziņojumos dažas dalībvalstis ir minējušas, ka daļēju piekļuvi ir problemātiski piemērot gadījumos, kad regulējumā ir paredzēti tikai aizsargāti profesiju nosaukumi (ņemot vērā to, ka daļēja piekļuve būtībā attiecas uz piekļuvi profesionālām darbībām, nevis šo profesiju nosaukumiem).

Valodas pārbaudes

Jauno noteikumu īstenošana attiecībā uz **valodas pārbaudēm** tika ietverta izpildes darbībās aptuveni vienā trešdaļā dalībvalstu, un attiecās uz konkrētiem problēmjautājumiem saistībā ar neatbilstību, kā parādīts 6. diagrammā tālāk (sk. dienestu darba dokumenta III daļas tabulu "Valodas pārbaudes").

6. diagramma. To dalībvalstu skaits, uz kurām attiecas lielākās neatbilstības problēmas (valodas pārbaudes) (2020. gada marts)

Komisijas izpildes darbību mērķis bija nodrošināt, piemēram, lai tiktu pieprasītas zināšanas tikai vienā no uzņēmējvalsts oficiālajām valodām un lai sistemātiskas valodas pārbaudes tiktu veiktas tikai tiem profesionāļiem, kuri ietekmē pacientu drošību. Izrādījās, ka visgrūtāk ir atrisināt vairākus gadījumus, kuros dalībvalstis piemēro obligātas valodas pārbaudes, un joprojām norisinās diskusijas ar lielāko daļu attiecīgo dalībvalstu. Pamatojoties uz Tiesas iedibināto judikatūru[38], Komisija uzstāja, ka tikai gadījumos, kad pieteikuma iesniedzēja

[38] Eiropas Savienības Tiesas 2000. gada 6. jūnija spriedums *Angonese*, C-281/98, ECLI:EU:C:2000:296, 38.–44. punkts, un 2015. gada 5. februāra spriedums Komisija/Beļģija, C-317/14, ECLI:EU:C:2015:63, 27.–31. punkts. Tiesa ļoti skaidri norādīja, ka prasība, ka valodas zināšanas var pierādīt tikai ar vienu konkrētu diplomu, piemēram, vienas konkrētas dalībvalsts (vai tās provinces) izdotu sertifikātu, ir nepamatoti diskriminējoša.

nodrošinātie pierādījumi (piem., valodu zināšanu sertifikāti no svešvalodu skolas) nav pārliecinoši, drīkst pārbaudīt valodas zināšanas.

Prakse

Komisija atklāja problēmas saistībā ar jaunajiem noteikumiem par citās dalībvalstīs pabeigtas **profesionālās prakses atzīšanu**. Tika apzināti septiņi gadījumi, kuros paziņotie valsts tiesību akti neatbilda noteikumiem vai nu tādēļ, ka vispār nebija veikta transponēšana vai bija nepareizi īstenoti prakses noteikumi, vai arī nebija publicētas vadlīnijas par ārvalstīs pabeigtas profesionālās prakses organizēšanu un atzīšanu. Lai gan lielākā daļa dalībvalstu panāca progresu atklāto problēmu risināšanā, dažās attiecīgajās dalībvalstīs ir vajadzīgi papildu turpmāki pasākumi (sk. dienestu darba dokumenta III daļas tabulu "Prakse").

Iekšējā tirgus informācijas sistēma

Kopš 2008. gada *IMI* ir atbalstījusi Direktīvas 2005/36/EK sekmīgu darbību, ļaujot valstu kompetentajām iestādēm tieši, ātri un viegli sazināties ar drošas tiešsaistes platformas palīdzību un pārvarēt valodas barjeras, jo sistēma ietver iepriekš iztulkotus standarta jautājumus un atbildes.

Pēc grozījumu Direktīvas 2013/55/ES stāšanās spēkā *IMI* izmantošana kļuva obligāta, lai apmainītos ar administratīvo informāciju, kā arī paziņotu tos kvalifikāciju nosaukumus, kas atbilst saskaņotajām minimālajām apmācības prasībām, kā uzskaitīts pārskatītās direktīvas V pielikumā.

Dienestu darba dokumenta IV daļas 1. sadaļā ir sniegti statistikas dati par *IMI* platformas izmantošanu saskaņā ar direktīvu. Tie skaidri liecina, ka laika gaitā IMI izmantošana vispārējas administratīvas sadarbības nolūkā (dienestu darba dokumenta IV daļas1. diagramma) vienmērīgi palielinās un ka kopš 2016. gada, kad tā kļuva obligāta, izmantošanas intensitāte ir gandrīz divkāršojusies (sk. dienestu darba dokumenta IV daļas 2. diagrammu). Tomēr atsevišķu dalībvalstu darbības ir atšķirīgas, proti, dažas valstis proaktīvi nosūta pieprasījumus, savukārt citas galvenokārt ir saņēmējas (sk. dienestu darba dokumenta IV daļas 3. diagrammu). Lai gan vidējie atbilžu rādītāji ir samērā augsti (virs 96 %), dažu dalībvalstu atbilžu rādītāji ir acīmredzami zemāki. Lielākās atšķirības dalībvalstu vidū vērojamas attiecībā uz vidējo atbilžu sniegšanas laiku (sk. dienestu darba dokumenta IV daļas 4. diagrammu).

Viena no dalībvalstu divgadējos ziņojumos visbiežāk minētajām problēmām ir tāda, ka vairākas dalībvalstis neefektīvi izmanto *IMI* informācijas pieprasījumus. Valstu iestādes norādīja, ka informācijas apmaiņa varētu būt efektīvāka, ka dažu valstu atbilžu sniegšanas laiki ir ļoti ilgi vai ka dažos gadījumos netiek saņemtas atbilstīgas atbildes, jo īpaši gadījumos saistībā ar profesijām, kas izcelsmes dalībvalstī netiek reglamentētas, kā arī reglamentētas izglītības un apmācības gadījumos vai profesionālās pieredzes pārbaudīšanas gadījumos. Tāpat tika ziņots, ka dažas dalībvalstis neizmanto *IMI* konsekventi, lai saņemtu precizējumus, tādējādi radot lielāku slogu profesionāļiem.

IMI moduļi pārskatītās direktīvas V pielikumā uzskaitīto kvalifikāciju paziņošanai tika ieviesti 2014. gadā, aizstājot iepriekšējo paziņojumu sistēmu, kas paredzēja oficiālu korespondenci ar dalībvalstu pastāvīgo pārstāvniecību starpniecību. Komisija šai nolūkā izstrādāja profesijām pielāgotus *IMI* moduļus, kas pieejami kopš pārskatītās direktīvas stāšanās spēkā. Vairāk nekā 70 % no kvalifikāciju nosaukumu izmaiņām, par ko tika paziņots *IMI* sistēmā, jau ir atspoguļotas pārskatītās direktīvas V pielikumā, kas atjaunināts ar Komisijas periodiskajiem deleģētajiem lēmumiem[39]. Šajā saistībā, lai Komisija varētu regulāri atjaunināt V pielikumu, būtisks priekšnoteikums ir kvalifikāciju nosaukumu izmaiņu savlaicīga paziņošana *IMI* sistēmā.

Eiropas profesionālā karte un brīdināšanas mehānisms

IMI ir kļuvusi par sekmīgu platformu, uz kuras bāzes darbojas divi jauni instrumenti, kas ieviesti pēc direktīvas jaunākās pārskatīšanas, proti, **Eiropas profesionālā karte** (*EPC*) un **brīdināšanas mehānisms.**

Pārskatītā direktīva noteica juridisko pamatu brīdināšanas mehānismam un *EPC* attiecībā uz konkrētām profesijām. Pēc tam Komisija 2015. gadā pieņēma īstenošanas regulu[40], ieviešot *EPC* piecām profesijām (vispārējās aprūpes māsām, farmaceitiem, fizioterapeitiem, nekustamā īpašuma aģentiem un kalnu gidiem), sākot no 2016. gada 18. janvāra.

Komisija cieši uzraudzīja šo divu jauno instrumentu darbību. Pēc tam, kad bija pagājuši divi gadi kopš to īstenošanas uzsākšanas, Komisija izvērtēja ieinteresēto personu pieredzi saistībā ar *EPC* un brīdināšanas mehānisma izmantošanu. Savus konstatējumus kopā ar pamatojošiem statistikas datiem Komisija 2018. gada 9. aprīlī publicēja dienestu darba dokumentā[41] ("2018. gada dienestu darba dokuments"). 2018. gada dienestu darba dokumentā parādīts, ka dalībvalstis un ieinteresētās personas *EPC* un brīdināšanas mehānismu vērtē pozitīvi, lai gan tika uzsvērts, cik svarīgi ir nepārtraukti sniegt tiesiskus un tehniskus norādījumus un precizēt platformas funkcijas.

Šajā ziņojumā netiks atkārtoti izklāstīti 2018. gada dienestu darba dokumentā sniegtie konstatējumi, kas ir pieejami detalizētā izklāstā. Tomēr, tā kā kopš minētā dokumenta publicēšanas ir mainījušies apstiprinošie statistikas dati, šim ziņojumam pievienotā dienestu darba dokumenta IV daļas 3. sadaļā ir sniegts atjaunināts šo datu pārskats, ietverot jaunāko — 2018./2019. gada — periodu.

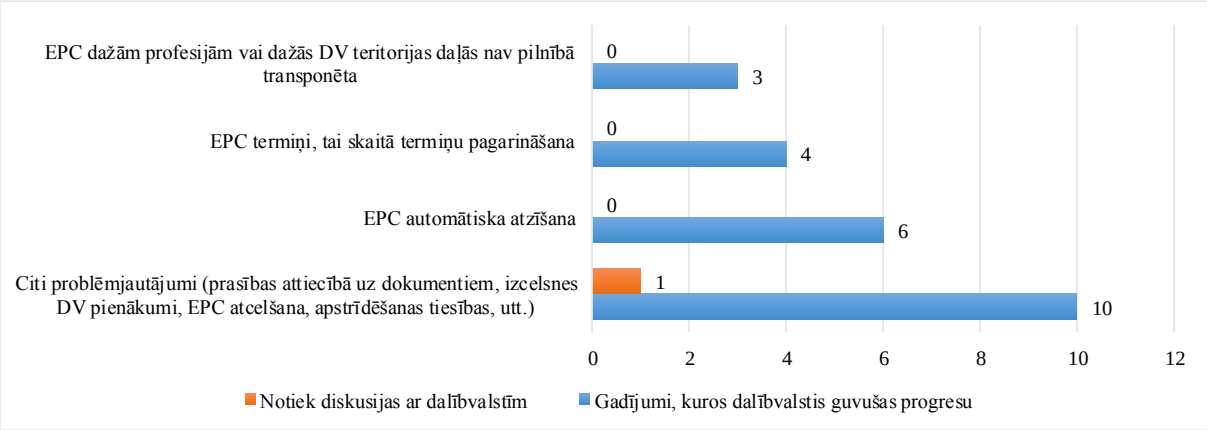
Komisijas pašreizējo izpildes darbību ietvaros divās trešdaļās dalībvalstu (18) tiek risinātas problēmas saistībā ar *EPC* noteikumiem un vairāk nekā pusē dalībvalstu (15) — saistībā ar brīdināšanas mehānisma īstenošanu. Galvenās neatbilstības problēmas ir atspoguļotas 7. diagrammā.

[39] Sk. 33. zemsvītras piezīmi iepriekš.

[40] Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2015/983(2015. gada 24. jūnijs) par Eiropas profesionālās kartes izdošanu un brīdināšanas mehānisma piemērošanu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/36/EK (OV L 159, 25.6.2015., 27.–42. lpp.).

[41] Eiropas Komisija, SWD (2018) 90 final, *Assessment of stakeholders' experience with the European Professional Card and the Alert Mechanism procedures* (Novērtējums par ieinteresēto personu pieredzi saistībā ar Eiropas profesionālās kartes un brīdināšanas mehānisma procedūrām).

7. diagramma. To dalībvalstu skaits, uz kurām attiecas lielākās neatbilstības problēmas (EPC) (2020. gada marts)

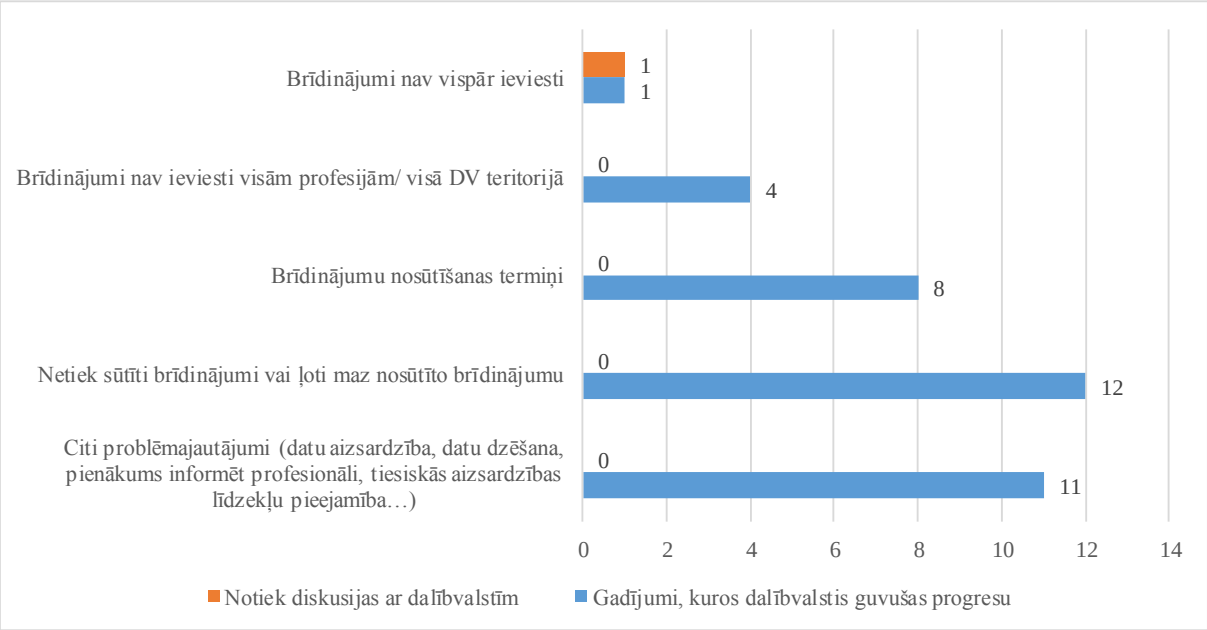

Komisijas novērtējumā par dalībvalstu paziņotajiem transponēšanas pasākumiem atklātās problēmas saistībā ar *EPC* galvenokārt bija tehniskas un attiecās uz procedūras noteikumiem. Tās ietvēra nepareizi norādītus vai nenorādītus termiņus tiesību aktos un automātiskas atzīšanas nenodrošināšanu visos pārskatītajā direktīvā paredzētajos gadījumos. Dažos gadījumos *EPC* noteikumi nebija transponēti attiecībā uz konkrētām profesijām vai kādās dalībvalsts teritorijas daļās. Pēc Komisijas vēstulēm pārkāpuma procedūras kontekstā dalībvalstis ir panākušas progresu, risinot visus neatbilstības gadījumus (sk. dienestu darba dokumenta III daļas tabulu "*EPC*").

Kā norādīts dalībvalstu divgadējos ziņojumos, *EPC* dokumentu repozitorijs *IMI* sistēmā ir nozīmīgs instruments, kas ļauj nodrošināt *EPC* procedūras labu darbību. *EPC* dokumentu repozitorijs ir *IMI* sistēmas datubāze, kurā katra dalībvalsts paziņo savas *EPC* procedūras dokumentu prasības un pieteikumu iesniegšanas maksas. Tomēr, kā liecina dalībvalstu komentāri to divgadējos ziņojumos, dažas dalībvalstis *EPC* repozitorijā nepaziņo visas savas dokumentu prasības. Citas neņem vērā īstenošanas regulā paredzētos noteikumus par dokumentu pieprasījumiem, kas nav atļauti. Kā norādīts divgadējos ziņojumos, dažos gadījumos starp kompetentajām iestādēm joprojām nav savstarpējas uzticēšanās (piem., iestādes pieprasa papildu dokumentus, pat ja nav nekādu šaubu, kā arī pirms tam nevēršoties pie otras dalībvalsts iestādes).

Turklāt saistībā ar *EPC* vairākas dalībvalstis pieprasīja skaidrāk noteikt, kas ir īslaicīgu un gadījuma rakstura pakalpojumu sniegšana. Jāatzīmē, ka īslaicīgu pakalpojumu sniegšanas gadījumā EPC tikai aizstāj iepriekšējo paziņojumu saskaņā ar pārskatītās direktīvas 7. pantu (t. i., paziņojumu par plānotajām nākotnes darbībām), tādēļ to nevajadzētu uztvert citādi. Tādējādi *EPC* īslaicīgu pakalpojumu sniegšanai drīkst atteikt tikai tad, ja trūkst pievienoto dokumentu, nav pierādīts juridiskais statuss vai ir citi būtiski iemesli, kas norādīti pārskatītās direktīvas 7. pantā. Jo īpaši kā vienīgo iemeslu, lai atteiktos izdot *EPC*, nedrīkst izmantot iepriekšējas profesionālās darbības ilgumu un veidu uzņēmējvalsts teritorijā. Dalībvalstis var brīvi izvēlēties īstenot citas uzraudzības darbības, lai atklātu un sodītu profesionāļus, kuri pārkāpj kādus piemērojamos valsts noteikumus.

8. diagramma. To dalībvalstu skaits, uz kurām attiecas lielākās neatbilstības problēmas (brīdināšanas mehānisms) (2020. gada marts)

Brīdināšanas mehānisma gadījumā pārkāpuma procedūru mērķis bija, piemēram, nodrošināt, lai dalībvalstis ievēro trīs dienu termiņu brīdinājumu nosūtīšanai un pilda savus pienākumus saistībā ar datu aizsardzību, datu dzēšanu un informāciju profesionāļiem. Izpildes darbības, kas tika veiktas pret lielu skaitu dalībvalstu, attiecās uz brīdināšanas mehānismu. Dalībvalstīm tika pieprasīts pamatot, kādēļ tās kopš brīdināšanas mehānisma ieviešanas nebija nosūtījušas nevienu brīdinājumu vai bija nosūtījušas tikai dažus brīdinājumus. Dažos gadījumos Komisija konstatēja, ka attiecībā uz konkrētām profesijām (piem., nepilngadīgo izglītošanā, veselības aprūpes profesionāļiem) un konkrētiem gadījumiem (piem., viltotiem diplomiem) brīdināšanas mehānisms vispār nebija ieviests vai bija ieviests tikai daļā dalībvalsts teritorijas (sk. dienestu darba dokumenta III daļas tabulu "Brīdināšanas mehānisms").

Dalībvalstis ir panākušas progresu visu ar brīdinājumiem saistīto problēmu risināšanā (izņemot vienu dalībvalsti). Komisija risina sarunas ar šo vienu dalībvalsti. Jāatzīmē arī, ka 2018. un 2019. gadā būtiski pieauga to kompetento iestāžu skaits, kas reģistrētas *IMI* dažādajiem brīdinājumu moduļiem (sk. dienestu darba dokumenta IV daļas 7. diagrammu). Šo pieaugumu var skaidrot ar Komisijas izpildes darbu, kas sākās 2018. gada jūlijā.

Savos divgadējos ziņojumos dalībvalstis minēja konkrētas problēmas saistībā ar brīdināšanas mehānisma darbību. Tās ietvēra grūtības iekļauties termiņā saistībā ar brīdinājumu nosūtīšanu, tehniskās iespējas brīdinājuma paziņojumu lielā skaitā pārvaldīšanāu (lai atlasītu būtiskus/attiecināmus brīdinājumus), un atšķirības starp dalībvalstīm attiecībā uz to, kad ir jānosūta brīdinājumi (atšķirīgu sankciju mehānismu dēļ). Viena dalībvalsts aicināja Komisiju ES līmenī izskatīt brīdinājumu juridisko ietekmi uz profesionāļu darbībām.

Piekļuve tiešsaistes informācijai un procedūrām un birokrātijas samazināšana

Valstu un Eiropas līmeņa tiesiskie regulējumi ir ievērojami mainījušies, lai atvieglotu, racionalizētu un vienkāršotu dokumentu iesniegšanu, glabāšanu un apstrādi. Gan Pakalpojumu direktīvā, gan pārskatītajā direktīvā ir panti, kuros dalībvalstīm tiek prasīts informāciju iesniegt tiešsaistē, izmantojot vienotos kontaktpunktus, un piedāvāt elektroniskas procedūras pakalpojumu sniedzējiem un profesionāļiem. Arī *EPC* veicina elektronisko procedūru izmantošanu attiecībā uz atzīšanas pieteikumiem.

Neraugoties uz acīmredzamajiem ieguvumiem, ko rada pieteikumu elektroniska apstrāde, dalībvalstīs joprojām pastāv vairākas prasības, kas ne vien kavē pašreizējo progresu digitālā satvara virzienā, bet arī pārkāpj ES tiesību aktus. Transponēšanas pārbaužu laikā Komisija atklāja vairākas nelikumīgas prakses pieejas vai prasības saistībā ar dokumentu pieprasījumiem vairākās dalībvalstīs, piemēram, dokumentu pieprasījumi pārsniedz direktīvas prasības (piem., CV vai fotoattēli, kas atbilst konkrētam standartam; dokumentu oriģinālu pieprasīšana; V pielikumā uzskaitīto kvalifikācijas pierādījumu apliecināti tulkojumi; identifikācijas karšu vai pasu apliecinātas kopijas un/vai tulkojumi; informācija par apmācību konkrētā formātā; dokumentu autentificēšana vienā konkrētā iestādē / iestādes veidā izcelsmes dalībvalstī vai uzņēmējvalstī).

Komisija saistībā ar šīm nepārprotami nelikumīgajām prakses pieejām vai prasībām vērsās pie attiecīgajām 15 dalībvalstīm. Pēc Komisijas izpildes rīcības dalībvalstis ir panākušas progresu, rodot praktiskus risinājumus lielākajā daļā atklāto gadījumu (11 no 15). Tomēr joprojām noris sarunas ar pārējām četrām dalībvalstīm par dokumentu prasībām (sk. dienestu darba dokumenta III daļas tabulu "Piekļuve tiešsaistes informācijai un procedūrām un birokrātijas samazināšana").

Dalībvalstu pienākumi attiecībā uz tiešsaistes informāciju un e-pārvaldes prasībām iedzīvotājiem nav jauni pienākumi, jo ar Direktīvu 2013/55/ES ieviestie grozījumi tikai papildināja Pakalpojumu direktīvas prasības[42]. Dalībvalstīm ir jāizveido *PSC* un jānodrošina, lai tie pakalpojumu sniedzējiem sniegtu piekļuvi informācijai un e-procedūrām. Praksē tas nozīmē, ka jebkuram pakalpojumu sniedzējam (neatkarīgi no tā, vai tas dalībvalstī veic vai neveic uzņēmējdarbību, vēlas sākt sniegt pakalpojumus vai vienkārši sniedz īslaicīgus un gadījuma rakstura pārrobežu pakalpojumus) ir jābūt iespējai tiešsaistē, izmantojot *PSC*:

- saņemt visu attiecīgo informāciju par piemērojamiem noteikumiem, kas reglamentē piekļuvi pakalpojumu sniegšanai un pašu pakalpojumu sniegšanu;

- nokārtot visas procedūras un formalitātes, kas vajadzīgas, lai piekļūtu pakalpojumu sniegšanai un sniegtu pakalpojumus;

[42] Saskaņā ar pārskatītās direktīvas 57. panta 1. punktu dalībvalstis sniedz konkrētu informāciju (piem., reglamentēto profesiju saraksts vai saraksts ar profesijām, kam dalībvalsts piemēro profesionālo kvalifikāciju iepriekšēju pārbaudi īslaicīgu pārrobežu pakalpojumu sniegšanas gadījumā, kā noteikts Direktīvas 2005/36/EK 7. panta 4. punktā). Tāpat ar pārskatīto direktīvu tiek paplašināti Pakalpojumu direktīvā noteiktie pienākumi, iekļaujot profesijas, uz kurām Pakalpojumu direktīva neattiecas, piemēram, veselības aprūpes profesijas, un darba ņēmēju atzīšanas procedūras.

- saņemt kompetento iestāžu palīdzību, kas ietver informāciju par to, kā konkrētās prasības parasti tiek interpretētas un piemērotas.

Lai pārbaudītu, vai iedzīvotāji un uzņēmumi faktiski spēj tiešsaistē atrast attiecīgo informāciju un nokārtot administratīvās procedūras, Komisija 2018./2019. gadā veica ES mēroga novērtējumu par valstu *PSC* pakalpojumiem, galveno uzmanību pievēršot pakalpojumu un profesiju izlasei. Novērtējuma ietvaros tika pārbaudīta informācijas pieejamība tiešsaistē un *PSC* tiešsaistes procedūras saistībā ar arhitektu biroja, inženierpakalpojumu uzņēmuma un nodokļu konsultāciju uzņēmuma reģistrēšanu, kā arī saistībā ar konkrētu būvatļauju pieteikumiem. Attiecībā uz kvalifikāciju atzīšanu novērtējumā uzmanība galvenokārt tika pievērsta ārstiem (mediķiem), arhitektiem, būvinženieriem, tūristu gidiem, kalnu gidiem un vidusskolas skolotājiem.

Novērtējumā tika konstatēts, ka visās dalībvalstīs bija iespējams veikt uzlabojumus (dažādā mērā). Tādēļ Komisija 2019. gada 6. jūnijā izlēma visām dalībvalstīm nosūtīt oficiāla paziņojuma vēstules par tiešsaistes informācijas un procedūru pieejamību[43]. Galvenie atklātie trūkumi attiecās uz vajadzīgās informācijas nepieejamību *PSC*, problēmām saistībā ar informācijas kvalitāti, tiešsaistes procedūru neesību, kā arī uz vispārīgākām problēmām, ar kurām saskārās lietotāji, kas vēlējās piekļūt procedūrai vai to nokārtot no ārvalstīm. Piemēram, pārrobežu lietotāji nevarēja piekļūt tiešsaistes procedūrai vai veikt tiešsaistes maksājumus. Komisija pašlaik izvērtē dalībvalstu atbildes uz oficiālā paziņojuma vēstulēm un vajadzīgos turpmākos pasākumus dalībvalstīs.

Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, lai gan elektroniskas procedūras nodrošina ieguvumus un pastāv labi attīstīta administratīvā sadarbība, dažas dalībvalstis joprojām ir saglabājušas procedūras prasības, kas apgrūtina e-pārvaldes pakalpojumus un pat pārsniedz parskatītajā direktīvā atļauto praksi. Lielākajā daļā dalībvalstu (dažādā mērā) ir jāuzlabo valsts *PSC* darbība saistībā ar informācijas nodrošināšanu un tiešsaistes procedūrām.

Pārredzamības pienākumi

Pārskatītās direktīvas 59. pants attiecas uz pārredzamības pienākumiem un tajā dalībvalstīm ir noteikts pienākums sniegt informāciju par reglamentētajām profesijām, tai skaitā tām, kas tiek reglamentētas reģionālā līmenī.

Jo īpaši līdz 2016. gada 18. janvārim dalībvalstīm bija reglamentēto profesiju datubāzē[44] jāsniedz šāda informācija (un jāturpina to atjaunināt):

- esošo reglamentēto profesiju saraksts, norādot katrā profesijā ietvertās darbības, saraksts, kurā norādīta reglamentētā izglītība un apmācība un apmācība ar īpašu struktūru[45];

[43] Komisija paziņojums presei MEMO/19/2772.

[44] https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/.

[45] Apmācība un apmācība ar īpašu struktūru, kā minēts pārskatītās direktīvas 11. panta c) punkta ii) apakšpunktā.

- to profesiju saraksts, kurām kvalifikācijas ir jāpārbauda pirms pirmreizējās pakalpojumu sniegšanas saskaņā ar pārskatītās direktīvas 7. panta 4. punktu, kopā ar pamatojumu profesiju iekļaušanai šajā sarakstā;

- informācija par prasībām, kas ierobežo piekļuvi reglamentētām profesijām vai darbu tajās, kā arī iemesli, kādēļ tiek uzskatīts, ka šīs prasības atbilst nediskriminācijas un proporcionalitātes principiem.

Pārskatītās direktīvas 59. panta 3. un 5. punkts bija juridiskais pamats savstarpējam novērtējumam, kas tika īstenots laikposmā no 2014. līdz 2016. gadam. Tas ļāva dalībvalstīm salīdzināt to regulatīvās pieejas un uzlika par pienākumu vajadzības gadījumā vienkāršot valsts tiesisko regulējumu, ko piemēro reglamentētām profesijām. Pamatojoties uz šo procesu, 2016. gada 18. janvārī dalībvalstīm tika lūgts iesniegt valsts rīcības plānus (*NAP*), izklāstot samērības novērtējumu rezultātus un apzinot reformu nepieciešamību. Minētie plāni parādīja, ka dalībvalstīm ir ļoti atšķirīgi mērķi un ka savstarpējās novērtēšanas laikā veiktie samērības novērtējumi bieži bija ļoti vāji.

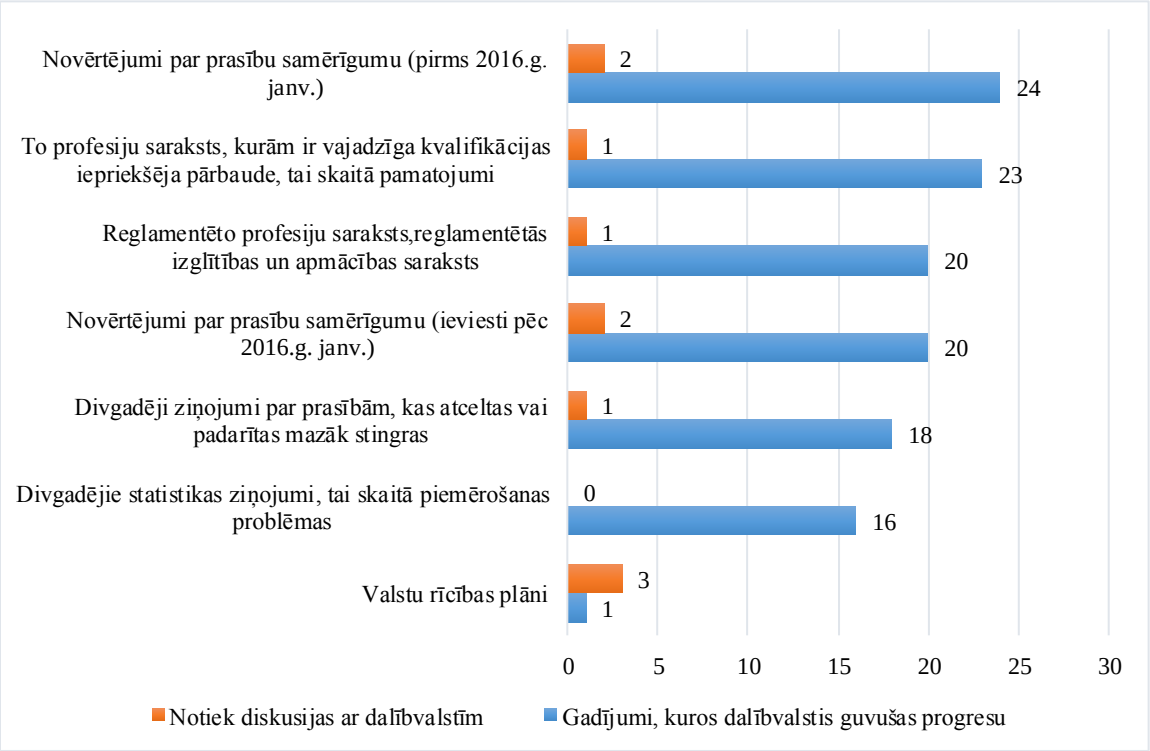
Visbeidzot, saskaņā ar pārskatītās direktīvas 59. panta 5. punktu dalībvalstīm 6 mēnešos pēc pieņemšanas bija jāsniedz Komisijai informācija par jebkādām prasībām, kas ieviestas pēc 2016. gada 18. janvāra, un par iemesliem, kādēļ šīs prasības tiek uzskatītas par atbilstīgām nediskriminācijas un proporcionalitātes principiem.

Līdz 2016. gada 18. janvārim un reizi divos gados pēc tam dalībvalstīm ir arī jāiesniedz ziņojums par jebkādām prasībām, kas ir atceltas vai padarītas elastīgākas.

Šajā nolūkā Komisija ir nepārtraukti atjauninājusi reglamentēto profesiju datubāzi, lai tajā būtu visa informācija, kas tai ir paziņota saskaņā ar minētās direktīvas 59. pantu. Piemēram, Komisija 2018. gadā izstrādāja jaunu meklēšanas veidlapu ar konkrētiem jautājumiem, lai palīdzētu dalībvalstīm novērtēt regulējuma samērību. Kopā ar jauno meklēšanas veidlapu Komisija izdeva neoficiālus norādījumus, kas tika apspriesti ekspertu grupu sanāksmēs. Šo pasākumu mērķis bija uzlabot dalībvalstu nodrošinātās analīzes kvalitāti un dziļumu. Turklāt samērības novērtējumi tagad ir publiski pieejami datubāzes tīmekļa vietnē; pašlaik notiek šīs vietnes migrācija uz *IMI*, lai vēl vairāk racionalizētu ziņošanas pienākumus. Tomēr, neraugoties uz nepārtrauktiem centieniem, dalībvalstu samērības novērtējumu kvalitāte daudzos gadījumos joprojām ir nepietiekama.

Komisija novērtēja to, kā dalībvalstis izpilda pārskatītajā direktīvā noteiktos pārredzamības un ziņošanas pienākumus. Komisija pievērsās neatbilstības gadījumiem 27 dalībvalstīs, kuras pietiekami rūpīgi nepildīja pārredzamības pienākumus (sīkāku informāciju skatiet dienestu darba dokumenta III daļas tabulā "Pārredzamības pienākumi").

9. diagramma. To dalībvalstu skaits, uz kurām attiecas lielākās neatbilstības problēmas (pārredzamība) (2020. gada marts)

Daudzas dalībvalstis neuzskaitīja visas reglamentētās profesijas, reglamentētās izglītības un apmācības prasības un/vai visas profesijas, kurām piemēro kvalifikāciju iepriekšēju pārbaudi, kā noteikts pārskatītās direktīvas 7. panta 4. punktā, sniedzot atbilstīgus pamatojumus. Turklāt dažas dalībvalstis nepaziņoja, kuras profesijas tiek reglamentētas, pamatojoties uz konkrētiem ES tiesību aktiem, kuros dalībvalstīm ir ļauts brīvi izlemt, kā tos piemērot. Attiecībā uz profesijām, kurām piemēro kvalifikāciju iepriekšēju pārbaudi, jāuzsver, ka Komisijas novērtējums ietvēra tikai pārredzamības pienākumus un tajā netika izvērtēta ar sabiedrības veselību un drošību saistīto iemeslu pamatojumu atbilstība. Dažas dalībvalstis joprojām nebija iesniegušas valsts rīcības plānus.

Komisija arī konstatēja, ka reglamentēto profesiju datubāzē nebija samērības novērtējumu attiecībā uz dažām esošajām profesijām. Tā tas bija vairāk nekā 20 dalībvalstu gadījumā. Dažām dalībvalstīm samērības novērtējumu nebija attiecībā uz vairāk nekā 80 % profesiju, par kurām tās bija paziņojušas. Turklāt attiecībā uz dažām profesijām daudzas dalībvalstis nebija sniegušas informāciju par esošām vai jaunievestām uzsākšanas vai darba prasībām. Liels skaits dalībvalstu arī nebija līdz noteiktajam termiņam ziņojušas par prasībām, kas tikušas atceltas vai padarītas elastīgākas.

Komisija arī pārskatīja turpmākos pasākumus attiecībā uz dalībvalstu pienākumu sniegt divgadējos ziņojumus saskaņā ar pārskatītās direktīvas 60. panta 1. punktu, ietverot statistikas datu kopsavilkumus un to galveno problēmu aprakstu, kas izriet no pārskatītās direktīvas piemērošanas. Izpildes darbības tika piemērotas gandrīz vienai trešdaļai dalībvalstu, un tās tagad ir iesniegušas trūkstošos ziņojumus.

Pēc Komisijas veiktajām pārkāpuma procedūrām lielākā daļa dalībvalstu ievērojami pastiprināja centienus pabeigt datubāzi, kā parādīts 8. diagrammā iepriekš. Tas ir svarīgs sasniegums, ņemot vērā reglamentēto profesiju datubāzes nozīmīgumu, sniedzot informāciju ES iedzīvotājiem, kuri vēlas savā profesijā strādāt ārvalstīs. Tomēr dalībvalstīm ir jāturpina strādāt, lai nodrošinātu atbilstību pārredzamības un ziņošanas pienākumiem. Dalībvalstis joprojām ir atbildīgas par šīs informācijas precizitātes nodrošināšanu. Komisija turpinās cieši uzraudzīt, vai šie pienākumi tie pildīti.

4. RUMĀNIJAS VISPĀRĒJĀS APRŪPES MĀSĀM PAREDZĒTĀS ĪPAŠĀS KVALIFIKĀCIJAS CELŠANAS PROGRAMMAS REZULTĀTI

Rumānija saskaņā ar grozījumu Direktīvas 2013/55/ES 36. apsvērumā ierosināto ieteikumu ir izstrādājusi kvalifikācijas celšanas programmu vispārējās aprūpes māsām, kuru kvalifikācijas neatbilda Direktīvas 2005/36/EK minimālajām apmācības prasībām. Mērķis bija ļaut profesionāļiem, kuri kvalifikāciju ieguvuši pirms Rumānijas pievienošanās ES, celt savu kvalifikāciju, lai panāktu atbilstību šīm ES līmeņa minimālajām prasībām.

Programmas saturs laikposmā no 2012. līdz 2014. gadam tika apspriests ar Eiropas Komisiju un ar dalībvalstu (BE, DE, ES, FR, IE, MT, PL, IT un UK) ekspertiem. Eksperti detalizēti analizēja Rumānijas iepriekš nodrošinātos apmācības kursus pēcvidusskolas un augstākās izglītības līmenī, lai noteiktu, kādā mērā tie atbilst Direktīvas 2005/36/EK minimālajām prasībām (stundu skaits, mācību gadi, apmācības priekšmeti, apgūstamās prasmes, zināšanas un kompetences). Kvalifikācijas celšanas kursi tika izstrādāti tā, lai novērstu jebkādus atklātos trūkumus. Pēc dalībvalstu ekspertu novērtējuma un papildu informācijas apmaiņas programmas projekts tika pielāgots, lai ņemtu vērā saņemtos komentārus, piemēram, par uzņemšanas prasībām, apmācības stundu skaitu un uzraudzību klīniskās apmācības laikā.

Rumānija galīgo programmu māsām sāka īstenot ar valsts izglītības ministra un veselības ministra Kopējo rīkojumu Nr. 4317/943/2014, ko apstiprināja Rumānijas Māsu, vecmāšu un medicīnisko asistentu organizācija un kas tika apstiprināts arī ar Valsts izglītības ministrijas Rīkojumu Nr. 5114/2014.

Lai kvalifikācijas celšanas programma tiktu īstenota pēcvidusskolas līmenī, laikposmā no 2013. līdz 2014. gadam Rumānijas Valsts izglītības ministrija, Veselības ministrija, Rumānijas Māsu, vecmāšu un medicīnisko asistentu organizācija un Valsts slimnīcu akreditācijas organizācija organizēja astoņas sesijas "Apmāci pasniedzējus", kurās piedalījās eksperti no piecām dalībvalstīm (BE, DK, IE, PL un UK).

Programma sākās 2014./2015. akadēmiskajā gadā, un saskaņā ar Rumānijas Izglītības un pētniecības ministrijas sniegto informāciju līdz 2018./2019. akadēmiskā gada beigām to bija pabeiguši vairāk nekā 3000 absolventi pēcvidusskolas līmenī un 23 absolventi augstākās izglītības līmenī.

Rumānija šo programmu prezentēja dalībvalstīm profesionālo kvalifikāciju atzīšanas koordinatoru grupā 2018. gada martā un maijā.

Dalībvalstu eksperti analizēja Rumānijas iesniegto informāciju un dokumentus un nosūtīja Komisijai komentārus par programmas rezultātiem. Rumānija sniedza atbilstīgas atbildes uz visiem dalībvalstu jautājumiem un komentāriem. Neviena dalībvalsts neiebilda Rumānijas priekšlikumam programmas absolventiem turpmāk piemērot automātisko atzīšanu.

Nobeigumā jānorāda, ka Rumānija īstenoja šo kvalifikācijas celšanas programmu, kas pirms tam bija apspriesta ar dalībvalstīm, lai tās dalībnieki varētu celt savu kvalifikāciju un panākt atbilstību Direktīvas 2005/36/EK minimālajām prasībām. Kopš tā laika ievērojams skaits izglītojamo ir sekmīgi pabeiguši šo programmu.

Sīkākai informācijai skatiet šim ziņojumam pievienotā dienestu darba dokumenta V daļu.

5. JAUNĀKĀS NORISES

Tā kā valstu rīcības plānos ir atspoguļoti ļoti dažāda mēroga mērķi, kā arī ņemot vērā savstarpējās novērtēšanas laikā veikto samērības novērtējumu bieži vien slikto kvalitāti, Komisija publicēja divas iniciatīvas, kuru mērķis bija rosināt vienotā tirgus pilnu potenciālu pārskatītās direktīvas jomās saistībā ar 2017. gada vienotā tirgus stratēģiju. Komisija publicēja paziņojumu par profesionālo pakalpojumu regulējuma reformu ieteikumiem[46] un priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par samērības novērtējumu pirms jauna profesiju regulējuma pieņemšanas.

Paziņojumā par profesionālo pakalpojumu regulējuma reformu ieteikumiem ir izskatīts, kā dalībvalstīs tiek reglamentēti septiņi profesionālie pakalpojumi. Tajā ir ietverti dalībvalstīm adresēti ieteikumi gadījumos, kad regulējums šķiet sevišķi smagnējs, ņemot vērā mērķus, kurus ir paredzēts sasniegt ar šo regulējumu (piem., aizsargāt veselības aprūpes vai drošības pakalpojumu saņēmējus), un salīdzinot starp dalībvalstīm. Norādījumu pamatā ir ierobežojuma līmeņa (ierobežotības rādītājs) kvantitatīvs un kvalitatīvs novērtējums. Šis ir papildu rīks, ar kuru, apzinot iespējamus pārmērīga regulējuma gadījumus, palīdzētu dalībvalstīm ieviest reformas.

Direktīva (ES) 2018/958[47] par samērības novērtējumu tika pieņemta 2018. gada 28. jūnijā, un visās dalībvalstīs tā ir jāīsteno līdz 2020. gada 30. jūlijam. Tajā ir noteikti skaidri pienākumi un tiesiskais regulējums iepriekšēju samērības novērtējumu veikšanai pirms jaunu tiesību aktu ieviešanas vai esošu tiesību aktu grozīšanas, vai pirms regulatīviem vai administratīviem noteikumiem, kas ierobežo piekļuvi reglamentētai profesijai vai darbu šādā profesijā. Pēc īstenošanas direktīvai ir jākļūst par nozīmīgu instrumentu, kas nepieļaus nesamērīga regulējuma ieviešanu. Komisija pašlaik koordinatoru grupā un divpusēji ar dalībvalstīm izskata īstenošanas gaitā panākto dalībvalstu progresu.

Likumdevēji 2018. gadā pieņēma regulu par vienotu digitālo vārteju (*SDG*)[48], lai iedzīvotājiem un uzņēmumiem nodrošinātu piekļuvi tiešsaistes informācijai un procedūrām, kā arī palīdzības un problēmu risināšanas pakalpojumiem. Jāatzīmē, ka tad, ja dalībvalstis izpildīs savus informācijas pienākumus saskaņā ar Pakalpojumu direktīvu un pārskatīto direktīvu par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu, tas sekmēs atbilstību *SDG* regulas informācijas prasībām. Paralēli norisinās diskusijas *SDG* koordinatoru grupā, lai noteiktu informācijas apmēru un kvalitāti un lai nodrošinātu pārrobežu piekļuvi tiešsaistes procedūrām.

Eiropadome 2019. gada martā aicināja ES un dalībvalstis likvidēt atlikušos nepamatotos šķēršļus vienotajam tirgum, vienlaikus uzsverot, ka nevajag radīt jaunus[49]. Balstoties uz šo sākotnējo pieprasījumu, 2019. gada maija Konkurētspējas padome aicināja Komisiju "līdz

[46] Paziņojums par profesionālo pakalpojumu regulējuma reformu ieteikumiem, 2017. gada 10. janvāris, COM/2016/0820 final.

[47] OV L 173, 9.7.2018., 24.–35. lpp.

[48] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1724 (2018. gada 2. oktobris), ar ko izveido vienotu digitālo vārteju, lai sniegtu piekļuvi informācijai, procedūrām un palīdzības un problēmu risināšanas pakalpojumiem, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 1024/2012.

[49] 2019. gada 22. marta Eiropadomes secinājumi (EUCO 1/19).

2020. gada martam pabeigt atlikušo regulatīvo un neregulatīvo šķēršļu un iespēju novērtēšanu vienotajā tirgū, sevišķu uzmanību pievēršot pakalpojumiem [..] ņemot vērā uzņēmumu un patērētāju perspektīvu"[50]. Reaģējot uz šo aicinājumu, Komisija pieņēma ziņojumu, apzinot šķēršļus, par kuriem visbiežāk ziņo paši uzņēmumi[51]. Pamatojoties uz uzņēmumu perspektīvu, ka arī uz 2019. gada novembrī publicētajā ES Patērētāju apstākļu rezultātu pārskatā[52] atspoguļoto patērētāju pieredzi, Komisija 2020. gada martā pieņēma paziņojumu par vienotā tirgus šķēršļu apzināšanu un mazināšanu. Savā paziņojumā Komisija analizēja patērētāju un uzņēmumu visbiežāk paustās bažas, lai apzinātu būtiskākās jomas, kurās ir jāpadziļina un jānostiprina vienotais tirgus[53].

Pēc Eiropadomes aicinājuma, kā arī papildinot paziņojumu par vienotā tirgus šķēršļu apzināšanu un mazināšanu, Komisija ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm arī izstrādāja ilgtermiņa rīcības plānu vienotā tirgus noteikumu labākai īstenošanai un izpildei[54]. Komisija Eiropadomes uzaicinājumu novērtēja atzinīgi un izstrādāja vairākus pasākumus, kuru mērķis bija uzlabot vienotā tirgus noteikumu īstenošanu un ievērošanu. Pasākumi, kas ir sevišķi būtiski profesiju reglamentēšanas kontekstā, ir šādi:

- atjauninātu reformas ieteikumu publicēšana profesionālu pakalpojumu reglamentēšanai, pamatojoties uz Komisijas 2017. gada 17. janvāra paziņojumu; un

- Komisijas palīdzība un norādījumi dalībvalstīm, lai uzlabotu ierobežojoša regulējuma *ex-ante* novērtējumus saskaņā ar Samērības novērtējuma direktīvu.

[50] Konkurētspējas padomes 2019. gada 27. maija secinājumi "*A new level of ambition for a competitive Single Market*" (Jauna līmeņa mērķi konkurētspējīgam vienotajam tirgum) (COMPET 437, 9743/19).
[51] "*Business Journey on the Single Market: Practical Obstacles and Barriers*" (Uzņēmumi vienotajā tirgū — praktiski šķēršļi), SWD(2020) 54 final.
[52] Eiropas Komisijas "Patērētāju apstākļu rezultātu pārskats — patērētāju labklājība vienotā tirgū — 2019. gada izdevums", 2019. gada 28. novembris.
[53] Paziņojums par vienotā tirgus šķēršļu apzināšanu un mazināšanu, 2020. gada 10. marts, COM(2020) 93 final.
[54] Paziņojums par ilgtermiņa rīcības plānu vienotā tirgus noteikumu labākai īstenošanai un izpildei, 2020. gada 10. marts, COM(2020) 94 final.

6. SECINĀJUMI

Pamatojoties uz šajā ziņojumā sniegto informāciju, Komisija var izdarīt dažus secinājumus par pārskatītās direktīvas ieviesto izmaiņu īstenošanu un par jomām, kurās vajadzīgs papildu darbs vai uzlabojumi. Kopumā pārskatītajā direktīvā noteiktais tiesiskais regulējums efektīvi sekmē profesionāļu mobilitāti starp dalībvalstīm[55]. Lai gan moderno tehnoloģiju izmantošana profesionālo kvalifikāciju atzīšanas procedūrā ir uzskatāma par veiksmīgu, dalībvalstīm ir jāturpina censties nodrošināt atbilstību prasībām attiecībā uz informācijas sniegšanu un e-pārvaldi ar vienoto kontaktpunktu starpniecību.

Dalībvalstis panāca progresu, risinot dažādus problēmjautājumus, kas tika atklāti notiekošajās pārkāpuma procedūrās, lai gan dažas problēmas joprojām nav novērstas. Vairāki konkrēti problēmjautājumi joprojām nav atrisināti, un šajā saistībā, iespējams, būs vajadzīga ilgstoša sadarbība, lai tos novērstu attiecīgajās dalībvalstīs.

a) Problemātiskās jomas

Lai gan elektroniskas procedūras nodrošina ieguvumus un pastāv labi attīstīta administratīvā sadarbība, dažas dalībvalstis joprojām ir saglabājušas procedūras prasības, kas pieteikumu iesniedzējiem rada lielu slogu un izmaksas. Tāpat joprojām pastāv sarežģījumi saistībā ar e-pārvaldes iespējām un tādu procedūru izmantošanu, kas ir stingrākas nekā direktīvā atļautā prakse.

Lielākajā daļā dalībvalstu ir jāuzlabo valsts vienoto kontaktpunktu darbība saistībā ar informācijas nodrošināšanu un tiešsaistes procedūrām.

Savstarpējā novērtēšanas rezultātā, kas notika laikposmā no 2014. līdz 2016. gadam, netika veiktas būtiskas reformas noteikumos par reglamentētām profesijām. Dalībvalstu samērības novērtējumu kvalitāte nereti bija vāja, turklāt tos ietekmēja ieinteresētība saglabāt esošo regulējumu. Komisijas jaunākās izpildes darbības apliecināja, ka daudzas dalībvalstis joprojām savus pienākumus attiecībā uz informācijas par reglamentētām profesijām pārredzamību un regulējuma samērību nepilda pietiekami rūpīgi. Tas apstiprina, ka ir laikus jāīsteno un stingri jāpiemēro Samērības novērtējuma direktīva.

b) Aktuālie problēmjautājumi

Notiekošo pārkāpuma procedūru ietvaros konkrētās dalībvalstīs joprojām nav novērsti vairāki neatbilstības gadījumi pārskatītās direktīvas kontekstā. Šie gadījumi ir saistīti ar nepareizi īstenotiem noteikumiem par valodas pārbaudēm, pārrobežu pakalpojumu sniegšanu un daļēju piekļuvi.

Ir vajadzīgi papildu pētījumi, lai novērtētu, vai zinātnes un tehnikas attīstībai ir jāpielāgo zināšanu un prasmju prasības un "nozaru" profesiju apmācības priekšmetu minimuma

[55] ES atzīšanas rādītāju rezultātu novērtējums ir pieejams vienotā tirgus rezultātu apkopojumā: https://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_per_policy_area/professional_qualifications/index_en.htm.

saraksti, un to, kādā mērā ir vajadzīgi šādi pielāgojumi, kurus var ieviest ar Komisijas deleģētajiem aktiem.

Izdevās panākt tikai vienu vienošanos par kopējiem apmācības principiem (kopēja apmācības pārbaude slēpošanas instruktoriem). Bija grūti panākt vienošanos par minimāliem apmācības standartiem, pat piemērojot augšupēju pieeju. Vairāku profesiju pārstāvju iesniegtie ierosinājumi nesasniedza vajadzīgo regulējuma slieksni dalībvalstīs un varētu ne vien novest pie saskaņotības trūkuma, bet arī paplašināt regulējumu valsts līmenī.

Brīdināšanas mehānisma darbība dalībvalstīm ir radījusi dažus praktiskus sarežģījumus, jo īpaši saistībā ar liela brīdinājumu skaita pārvaldību un attiecīgo brīdinājumu atlasīšanu.

c) Pozitīva attīstība

Pārskatītās direktīvas īstenošanu efektīvi uzlaboja Komisijas īstenotās izpildes darbības.

IMI sistēma atbalsta direktīvas netraucētu darbību, piedāvājot drošu tiešsaistes platformu administratīvās informācijas apmaiņai, Eiropas profesionālās kartes pieteikumu apstrādei un proaktīva brīdināšanas mehānisma darbībai. Lai nodrošinātu to, ka sistēma turpina darboties efektīvi, ir svarīgi, ka dalībvalstis turpina sadarboties, tiek sniegta juridiskā un tehniskā palīdzība un tiek veikti turpmāki pielāgojumi.

Direktīvas V pielikuma atjaunināšanas procedūra ir noritējusi labi. Komisija ir regulāri izmantojusi savas deleģētās pilnvaras, lai ieviestu atjauninājumus, balstoties uz paziņojumiem, ko dalībvalstis iesniedza *IMI* sistēmā.

Ar Samērības novērtējuma direktīvu tiek papildināti direktīvā noteiktie pārredzamības pienākumi; tā funkcionēs kā rīks, ar kuru nākotnē nepieļaus profesionālu pakalpojumu nesamērīgu regulējumu.

Ar šo ziņojumu Komisija izpilda ziņošanas prasību, kas noteikta 60. panta 2. punktā Direktīvā 2005/36/EK, kas grozīta ar Direktīvu 2013/55/ES.

Komisija aicina Eiropas Parlamentu, Padomi, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju pieņemt šo ziņojumu zināšanai.